

Arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal

Afrapportering - sommeren 2010

Afrapportering for arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal

Sommer 2010

Indhold

Kapitel 1. Indledning og sammenfatning	3
1.1. Baggrund og formål	3
1.2. Sammenfatning og anbefalinger.....	4
1.3. Afgrænsning og metode	6
1.3.1. Afgrænsninger og præciseringer i forhold til arbejdsgruppens kommissorium.....	6
1.3.2. Målgruppe og metode	6
Kapitel 2. Kortlægning af udfordringerne.....	8
2.1. Karakteren og omfanget af udfordringerne i relation til planlægning og indberetning af timetal.....	8
Kapitel 3. Opgaver og ansvar.....	10
3.1. Opgaver og ansvar i relation til planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer	10
3.1.1. Udfordringer i relation til kommunal organisering af opgaver vedrørende planlægning af og opfølgning på minimumstimetal	11
3.1.2. Forslag til løsninger i relation til kommunal organisering af opgaver vedrørende planlægning af og opfølgning på minimumstimetal	12
3.2. Opsamling	13
Kapitel 4. Undervisningsministeriets regler og vejledning om timetal.....	14
4.1. Nuværende regler og vejledning om timetal og herunder minimumstimetal.....	14
4.2. Udfordringer ved vejledning om regler om timetal.....	16
4.3. Forslag til løsninger vedrørende vejledning om regler om timetal.....	18
4.4. Opsamling på Undervisningsministeriets regler og vejledning om timetal.....	19
Kapitel 5. Systemunderstøttelse af planlægning og indberetning af timetal.....	20
5.1. Nuværende system- og redskabsstruktur i forhold til timetal.....	20
5.2. Skoleadministrative systemer	20
5.2.1. Udfordringer ved de skoleadministrative systemer og tilhørende vejledning.....	21
5.2.2. Forbedringspotentialer i forhold til de skoleadministrative systemer	22
5.3. UNI•Cs indberetningssystem.....	24
5.3.1. Udfordringer ved UNI•Cs indberetningssystem og tilhørende vejledning	24
5.3.2. Forslag til løsninger i forhold til UNI•Cs indberetningssystem og tilhørende vejledning	26
5.4. Opsamling på systemunderstøttelse af planlægning og indberetning af timetal	27

Kapitel 1. Indledning og sammenfatning

1.1. Baggrund og formål

Lovgivningen om folkeskolens undervisningstimal¹ blev ændret i 2003 og 2006. Formålet med lovændringerne har været dels at sikre eleverne flere timer i udvalgte fag for hermed at understøtte målsætningen om styrkelse af fagligheden, dels at sikre større fleksibilitet i skolernes planlægning ved at indføre et treårigt generationsprincip. Lovændringerne har betydet, at der i perioden 2003-2010 er sket en gradvis stigning i folkeskolens minimumstimal. Timetallene er øget i en lang række fag og berører alle tre fagblokke.

Flere landsdækkende undersøgelser af folkeskolens planlagte timal viser, at det efter lovændringerne har været en stor udfordring for skolerne at planlægge og indberette timetallene korrekt.² Undersøgelserne viser, at selvom det planlagte timal på landets folkeskoler generelt har været stigende siden 2003, så er det i relation til konkrete fag, fagblokke og klassetrin en generel udfordring at få planlagt eller indberettet i overensstemmelse med de gældende regler.

Undervisningsministeriet, herunder Skolestyrelsen, har i perioden 2006–2008 fulgt systematisk op på den manglende overholdelse af minimumstimallet for en treårig generation.³ Samtlige kommuner med skoler, der har haft problemer med overholdelse af minimumstimallet, er blevet kontaktet. Til trods for denne indsats har problemerne med at planlægge og indberette timetallene korrekt været voksende for de seneste treårige generationer.

På den baggrund har undervisningsministeren nedsat en arbejdsgruppe vedrørende vejledning om minimumstimal, der skal komme med forslag til, hvordan disse udfordringer imødekommes. Formålet med arbejdsgruppen er at komme med forslag til forbedring af såvel vejledning som planlægnings- og indberetningssystemer, således at skoleledere og kommuner fremover får bedre mulighed for at planlægge og indberette i overensstemmelse med de gældende regler om timal.

Kommissoriet for arbejdsgruppen fremgår af bilag 1.

Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter for Undervisningsministeriet, herunder UNI•C og Skolestyrelsen, KL samt skoleledere og forvaltningsrepræsentanter fra tre udvalgte kommuner. Herudover har repræsentanter for Børne- og Kulturchefforeningen og Skolelederforeningen deltaget i arbejdsgruppen. Skolestyrelsen har varetaget formandskabet og sekretariatsbetjeningen af arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppens sammensætning fremgår af bilag 2.

---

¹ Undervisningstimal og timal anvendes i nærværende rapport som synonymier.

² UNI•C har indtil nu lavet undersøgelser af folkeskolens planlagte timal for perioderne 2003/04-2005/06, 2004/05-2006/07, 2005/06-2007/08 og 2006/07-2008/09.

³ Efter 1. august 2003 blev der fastsat en bestemt fordeling af undervisningstimer for forskellige fag og fagblokke, som skolerne som minimum skal planlægge med for hver elevårgang i en treårig periode. Princippet om treårige perioder for hver elevårgang kaldes generationsprincippet.

Arbejdsgruppen har holdt fem møder i perioden marts 2010 til juni 2010.

Nærværende rapport indeholder arbejdsgruppens analyse af årsagerne til de systematiske planlægnings- og indberetningsfejl, der er opstået i kølvandet på indfasningen af de nye timetalsregler samt forslag til løsninger i forhold til udfordringerne med at sikre korrekt planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer i folkeskolen.

1.2. Sammenfatning og anbefalinger

Reglerne om timetal skal bidrage til at sikre en fremadrettet planlægning og styring af skolens resourcer. Ud fra en styringsmæssig betragtning er det væsentligt, at skolerne ved skoleårets begyndelse har overblik over de planlagte undervisningstimer i de enkelte fag, fagblokke og klassetrin. De planlagte timetal er på samme måde som et budget udtryk for de prioriteringer, der er foretaget ved skoleårets begyndelse, og anvendes til at styre efter, men giver ikke nødvendigvis et billede af de faktisk gennemførte timer ved skoleårets afslutning.

Flere landsdækkende undersøgelser af folkeskolens planlagte timetal viser, at det efter lovændringerne har været en stor udfordring for skolerne at planlægge og indberette timetallene korrekt. Undersøgelserne viser, at selvom det planlagte timetal på landets folkeskoler generelt har været stigende siden 2003, er det i relation til konkrete fag, fagblokke og klassetrin en generel udfordring at få planlagt eller indberettet i overensstemmelse med de gældende regler.

Arbejdsgruppens drøftelser har vist, at det særligt er følgende forhold, der har medført udfordringer med planlægning og indberetning:

1. Nogle skoler og kommuner er ikke i tilstrækkelig grad opmærksomme på bestemmelserne, nogle har misforstået dem, og nogle kommuner følger ikke aktivt op på, om skolernes planlægning og indberetning lever op til bestemmelserne.
2. Reglerne er komplekse. Det gælder især generationsprincippet. Udfordringerne omkring reglernes kompleksitet og den tilhørende vejledningsudfordring er i de senere år blevet forstærket af, at skolerne har skullet indfase ekstra timer i specifikke fag - nogle gange med meget kort varsel. Bekendtgørelsen om indfasning af ekstra dansktimer i indskoling i skoleårene 2006/07 – 2008/09 kom således først i november 2006. En del skoler har i denne forbindelse haft den opfattelse, at indfasningen skulle starte senere, end den reelt skulle.
3. Der er mangelfuld understøttelse af skolernes planlægnings- og indberetningsopgave fra de skoleadministrative systemers side, hvilket bl.a. foranlediger mangler i dataoverførslerne fra de skoleadministrative systemer til UNI•Cs indberetningssystem. Undervisningsministeriet stiller UNI•Cs indberetningssystem til rådighed, men tilbyder ikke it-understøttelse til skolernes planlægning af timetal og overholdelse af minimumstimetallet over den treårige periode.

For at udfordringerne med planlægning og indberetning af timetal kan imødekommes fremover, er det nødvendigt at have fokus på de tre ovenstående forhold.

Arbejdsgruppen har opstillet en række anbefalinger, der skal søge at imødekomme udfordringerne med planlægning og indberetning af timetal. Nedenfor beskrives arbejdsgruppens vigtigste anbefalinger.

Arbejdsgruppen anbefaler, at Undervisningsministeriet tager følgende initiativer:

1. Undervisningsministeriet foretager en revision af den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen med fokus på, at vejledningen opleves som mere overskuelig og målrettet af brugerne.
2. Undervisningsministeriet sætter fokus på regler og vejledning om timetal via en årlig informationsindsats samt forbedrer vejledningen via uvm.dk.
3. Undervisningsministeriet sikrer, at UNI•Cs indberetningssystem videreudvikles, således at skolerne automatisk får et bagudrettet og fremadrettet overblik over planlagte timetal set i forhold til de treårige generationsperioder.
4. Undervisningsministeriet udvikler et katalog over fagbetegnelser for samtlige folkeskolens fag, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at anvende ved indberetning af planlagte undervisningstimer.

På nationalt niveau anbefaler arbejdsgruppen således, at Undervisningsministeriet tager initiativer på to områder: styrkelse af vejledningsindsatsen og forbedret systemunderstøttelse af indberetningen.

Arbejdsgruppen anbefaler, at kommunerne tager følgende initiativer:

1. Kommunerne sætter øget fokus på korrekt planlægning og indberetning af planlagte timetal, eksempelvis gennem en klar og entydig opgave- og ansvarsfordeling på området.
2. Kommunerne godkender skolernes indberetninger af planlagte timetal, hvilket kan ske elektronisk.
3. Kommunerne anvender kvalitetsrapporten aktivt til at informere og skabe dialog om planlagte timetal.
4. Kommunerne går i dialog med leverandørerne af de skoleadministrative systemer for at sikre, at systemerne understøtter opgaven med at planlægge og indberette timetal. KL bør facilitere denne dialog.

På kommunalt niveau anbefaler arbejdsgruppen således, at kommunerne tager initiativer, der sikrer øget fokus på korrekt planlægning og indberetning, herunder at kommunerne godkender skolernes indberetninger af planlagte timetal samt anvender kvalitetsrapporterne til at skabe dialog om timetal. Det anbefales ligeledes, at kommunerne - faciliteret af KL - går i dialog med leverandørerne af de skoleadministrative systemer med henblik på udvikling af systemerne.

Arbejdsgruppens øvrige anbefalinger samt udfoldelse af de ovenstående anbefalinger findes i kapitel 3, 4 og 5. I bilag 3 findes en samlet oversigt over arbejdsgruppens anbefalinger.

Arbejdsgruppen vurderer, at gennemførelse af de nationale og kommunale initiativer, der er indeholdt i arbejdsgruppens anbefalinger, vil kunne imødekomme en stor del af de problemer, der har været med planlægning og indberetning af planlagte timetal. Dog gør arbejdsgruppen opmærksom

på, at selvom den fremtidige planlægning og indberetning fra og med skoleåret 2010/11 forbedres, så kan tidligere års planlægning og indberetningsfejl have indflydelse på, om skolerne og kommunerne i den samlede treårige periode – eksempelvis 2008/09-2010/11 – har planlagt og indberettet et tilstrækkeligt antal timer i forhold til reglerne om minimumstimetal.

1.3. Afgrænsning og metode

1.3.1. Afgrænsninger og præciseringer i forhold til arbejdsgruppens kommissorium

Arbejdsgruppen har i forbindelse med arbejdet fundet det nødvendigt at foretage en række konkrete afgrænsninger og præciseringer i forhold til det foreliggende kommissorium.

For det første finder arbejdsgruppen, at det i forhold til kommissoriet bør præciseres, at drøftelserne om timetal alene har fokuseret på almindelige folkeskoler. Det betyder, at de folkeskoler, der har status som specialskoler, ikke har været genstand for arbejdsgruppens drøftelser.

For det andet finder arbejdsgruppen, at det er væsentligt at pointere, at selvom skolerne fra og med skoleåret 2010/11 foretager alle tænkelige forbedringer i relation til både planlægning og indberetning af timetallene, så kan tidligere års planlægning og indberetningsfejl have indflydelse på, om skolen i den samlede treårige periode – eksempelvis 2008/09-2010/11 – har planlagt og indberettet et tilstrækkeligt antal timer i forhold til reglerne om minimumstimetal.

For det tredje er det væsentligt at understrege, at kommissoriet ikke lægger op til en drøftelse af indholdet af gældende bestemmelser og regler om folkeskolens undervisningstimer. På trods heraf har flere af arbejdsgruppens medlemmer ønsket at anføre, at en anerkendelse af denne grundlæggende præmis ikke er ensbetydende med, at medlemmerne i almindelighed er ukritiske overfor lovgrundlaget på dette område. KL har således fremhævet, at bestemmelserne om minimumstimetal bør afskaffes. KL mener ikke, at minimumstimetal er et hensigtsmæssigt redskab til at sikre, at alle elever får et større udbytte af undervisningen, og denne måde at lave lovgivning på fremmer ikke den fleksible skole, som alle parter omkring folkeskolen ønsker. De seneste års bestemmelser om at øge timetallet i bestemte fag svækker ifølge KL muligheden for fleksibel planlægning yderligere. Børne- og Kulturchefforeningen og de tre kommuner, der har deltaget i arbejdsgruppen, har erklæret sig enige i KL's bemærkning.

1.3.2. Målgruppe og metode

Denne rapport henvender sig for det første til alle de aktører i og omkring folkeskolen, der har et medansvar for, at planlægning og indberetning af de planlagte timetal i folkeskolen sker i overensstemmelse med gældende regler. Det gælder Undervisningsministeriet, kommunalbestyrelser, de kommunale forvaltninger, skolebestyrelser og skoleledere.

Rapporten henvender sig også til en række andre interessenter, folketingspolitikere og repræsentanter fra eksempelvis elev-, forældre- og lærerorganisationer på folkeskolens områder - der de seneste

år har udtrykt interesse for udviklingen i folkeskolens timetal og for de aktuelle udfordringer i forhold til planlægning og indberetning.

Metode

Arbejdsgruppens kortlægning og analyse af udfordringerne i relation til vejledning og systemunderstøttelse af planlægning og indberetning af timetal tager afsæt i en række skriftlige kilder, der beskriver de formelle rammer for planlægning og indberetning af folkeskolens planlagte timetal.

De skriftlige kilder, der beskriver rammerne for vejledningen, er primært beskrevet af Undervisningsministeriet, mens beskrivelserne af systemunderstøttelsen er udarbejdet af Undervisningsministeriet, herunder UNI•C, samt eksterne it-leverandører.

Der er på det kommunale niveau ikke tradition for en høj grad af skriftlighed omkring de lokale principper eller procedurer, der gælder i relation til planlægning og indberetning af planlagte timetal. For at afdække kommunernes praksis på dette område, herunder samspillet mellem de kommunale aktører på skoleområdet og de private it-leverandører, har det været nødvendigt at supplere det relativt sparsomme skriftlige materiale på forskellig vis. Der er gennemført følgende interview, mundtlige præsentationer og teknikermøder:

- De to systemleverandører – KMD og Tabulex – har bidraget med mundtlige præsentationer for arbejdsgruppen den 15. april 2010.
- Arbejdsgruppens sekretariat har besøgt Vibeholmskolen i Ishøj Kommune og interviewet skolelederen den 29. april 2010 og har i løbet af april-maj 2010 haft gentagne samtaler med kontorchefen i Center for Børn og Undervisning, Ishøj Kommune.
- Dele af arbejdsgruppen, herunder repræsentanter fra skoler i de tre deltagende kommuner, deltog i et teknikergruppemøde den 18. maj 2010. Teknikergruppen drøftede de mere detaljerede aspekter af systemunderstøttelsen.

Resultaterne af disse interview, drøftelser og præsentationer er beskrevet i afrapporteringens bilagsdel. I bilagsdelen findes endvidere case-beskrivelser af organiseringen af planlægning og indberetning af planlagte timer fra de tre kommuner, der har deltaget i arbejdsgruppen.

Drøftelserne i arbejdsgruppen har bidraget til at kvalificere de fremkomne beskrivelser og har dermed bidraget til, at beskrivelserne er blevet dækkende for udfordringerne i en bredere kreds af landets kommuner.

Kapitel 2. Kortlægning af udfordringerne

I kapitlet beskrives karakteren og omfanget af udfordringerne i relation til planlægning og indberetning af timetal.

2.1. Karakteren og omfanget af udfordringerne i relation til planlægning og indberetning af timetal

UNI•C har siden 2006 undersøgt de planlagte timetal i 1.-9. klasse på landets folkeskoler. Tabellen nedenfor indeholder en oversigt over antallet af skoler og kommuner, der tilsyneladende ikke har opfyldt minimumstimetallene i de fire perioder, som UNI•C har lavet undersøgelser for indtil nu. Undersøgelserne baserer sig på folkeskolernes egne indberetninger af planlagte undervisningstimer.

Tabel 1: Oversigt over resultaterne fra UNI•Cs undersøgelser af folkeskolens planlagte timetal

Skoleårene som perioderne dækker (1. til 4. undersøgelse)	2003/04- 2005/06	2004/05- 2006/07	2005/06- 2007/08	2006/07- 2008/09
Antal skoler og kommuner				
Antal skoler, der tilsyneladende ikke har opfyldt minimumstimetallene	499	636	612	974
Andelen af skoler, der tilsyneladende ikke har opfyldt minimumstimetallene, i procent	32	40	40	66
Antal kommuner, der tilsyneladende ikke har overholdt minimumstimetallene	81	89	90	95
Antal timer				
Gennemsnitligt planlagt undervisningstimetal i 1.- 9. klasse	7.542	7.585	7.603	7.626
Samlet minimumstimetal i 1.-9. klasse	6.810	6.810	6.810	6.900
Antal planlagte timer (gennemsnit) over minimumstimetallet i 1.-9. klasse	732	775	793	726

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse UNI•Cs undersøgelser af folkeskolernes planlagte timetal.

Anm.: Opgørelserne i tabellen er baseret på skolernes indberetning af planlagte undervisningstimer.

Note 1: Opgørelsen af antal kommuner er baseret på kommunestrukturen pr. 1. januar 2007, dvs. opgørelsen af antal kommuner i perioden 2003/04-2005/06 er baseret på de 98 kommuner, som kommunesammenlægningen medførte.

Tabellen viser, at det gennemsnitlige planlagte timetal for 1.-9. klasse er stigende, samt at timetallet ligger betydeligt over det samlede minimumstimetal. Tabellen viser dog samtidig, at antallet af skoler, der tilsyneladende ikke opfylder minimumstimetallene, har været kraftigt stigende de seneste år. Skolerne fordeler sig på en meget stor andel af landets kommuner, og således har næsten alle kommuner skoler, der tilsyneladende har problemer med at overholde minimumstimetallene.

De typiske problemer i forhold til timetalsregistreringen er ifølge UNI•Cs senest offentliggjorte undersøgelse koncentreret om dansk i indskolingen. Ligeledes er der problemer med timetalsregistre-

ringen i klassens tid på alle klassetrin samt den praktisk-musiske fagblok på mellemtrin og udskoling.⁴

Manglende overholdelse af minimumstimetallene på skolerne er af varierende omfang. Det vil sige, at antallet af timer, der burde være planlagt, kan omhandle nogle få timer for en enkelt klasse eller være et mere generelt problem for flere klasser.

På baggrund af de timetal, som skolerne validerede i januar-februar 2010, har UNI•C Statistik & Analyse opgjort, at der i de fire generationsperioder er mellem to og 18 skoler, der samlet set for skolen ikke har planlagt med et tilstrækkeligt timetal i forhold til det samlede minimumstimetal. Alle øvrige folkeskoler har samlet set planlagt med et timetal, der ligger over det samlede minimumstimetal. En del skoler heraf har, som tabellen beskriver, dog ikke planlagt med en korrekt timetalsfordeling i forhold til fag og fagblokke samt klassetrin.

Undervisningsministeriet, herunder Skolestyrelsen, har indtil nu afsluttet opfølgningen på UNI•Cs første timetalsundersøgelse. Opfølgningen på første undersøgelse af timetallene for perioden 2003/04 - 2005/06 har vist, at forkert indberetning af de planlagte undervisningstimer i mange tilfælde kan forklare tilsyneladende overtrædelse af reglerne om minimumstimetal. Skolestyrelsen har således konstateret, at der i ca. 69 pct. af de tilfælde, hvor skolerne ifølge UNI•Cs første undersøgelse havde planlagt med færre undervisningstimer end minimumstimetallene, var tale om fejllindberetninger eller tilfælde, hvor skolerne havde planlagt med for få timer, men dog kunne redegøre for, at de havde afholdt de lovpligtige timetal. De resterende 31 pct. omhandlede tilfælde, hvor skolerne havde overtrådt minimumstimetallene. Opfølgningen på de tre seneste undersøgelser er under udarbejdelse og forventes afsluttet i oktober 2010. Herefter vil det være muligt at afgøre, om der er tale om planlægningsfejl eller fejllindberetninger.

---

⁴ Andelen af elever i indskoling, der ikke modtager minimumstimetallet i dansk, har været stigende for perioden 2006/07-2008/9. Udviklingen skyldes hovedsagligt, at timetallet for dette fag er blevet øget med 30 timer årligt over de tre skoleår.

Kapitel 3. Opgaver og ansvar

Kapitlet fokuserer på opgave- og ansvarsfordelingen i forbindelse med folkeskolens timetal, herunder hvilke udfordringer der er i samspillet mellem de kommunale aktører i folkeskolen samt arbejdsgruppens anbefalinger i relation til disse.

3.1. Opgaver og ansvar i relation til planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer

Folkeskolen er et kommunalt ansvar, og kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for at fastlægge mål og rammer for skolernes virksomhed. Folkeskolelovens bestemmelser om styrelsen af det kommunale skolevæsen giver klare retningslinjer for ansvarsfordelingen mellem de kommunale aktører på skoleområdet. Det gælder også i forhold til planlægning og indberetning af planlagte timetal.

Det følger således af folkeskolelovens § 2, stk. 2, at:

”Den enkelte skoles leder har inden for rammerne af lovgivningen og kommunalbestyrelsens og skolebestyrelsens beslutninger ansvaret for undervisningens kvalitet i henhold til folkeskolens formål, jf. § 1, og fastlægger undervisningens organisering og tilrettelæggelse.”

I medfør af ovenstående bestemmelse i folkeskoleloven sker udmøntningen af lovgivningen om undervisningstimer i et tæt samspil mellem de kommunale aktører på skoleområdet. Der er således følgende formelle ansvarsfordeling mellem kommunalbestyrelsen, skolebestyrelsen og skolelederen:

- Kommunalbestyrelsen fastlægger de overordnede rammer for skolernes virksomhed, herunder elevernes undervisningstimal (§ 40, stk. 2).
- Inden for disse rammer fastsætter skolebestyrelsen principper for undervisningens organisering, herunder for elevernes timetal på hvert klassetrin (§ 44, stk. 2).
- Skolelederen foretager den konkrete timetildeling inden for rammerne af lovgivningen og de beslutninger, kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen har truffet.

Folkeskoleloven lægger således op til, at skolelederen, indenfor rammerne af lovgivning og de beslutninger, der er truffet af kommunalbestyrelse og skolebestyrelse, har ansvar for at sikre en korrekt planlægning og indberetning af skolens planlagte undervisningstimal. Det gælder også i tilfælde, hvor skolelederen i praksis har uddelegeret hele eller dele af opgaven til skolens administrative medarbejdere.

Styringsmodellen på folkeskolens område indebærer, at kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til løbende at følge de kommunale skolers virksomhed, eksempelvis gennem tilvejebringelse af relevant information der kan styrke kommunalbestyrelsernes mulighed for at varetage deres ansvar for folkeskolen. Den kommunale kvalitetsrapport, som kommunalbestyrelsen udarbejder en gang om året, indeholder blandt andet en beskrivelse af antallet af planlagte undervisningstimer på kommunens folkeskoler.

Undervisningsministeriet fører et såkaldt ulovbestemt overtilsyn (ressorttilsyn) med, om lovgivningen inden for ministeriets område overholdes. Det gælder blandt andet overholdelsen af reglerne om minimumstimetal. Den årlige grundskoleindberetning til Undervisningsministeriet, der varetages af UNI•C, og som kommunens skoler har pligt til at indsamle oplysninger til, udgør et vigtigt element i tilsynet. Skolestyrelsen varetager ansvaret for dele af dette tilsyn.

Undervisningsministeriet, herunder Skolestyrelsen, kan som led i sit tilsyn underrette de kommunale tilsynsmyndigheder om konstaterede ulovligheder i forhold til reglerne. De kommunale tilsynsmyndigheder har kompetence til at gribe ind med sanktioner over for kommuner, der ikke overholder minimumstimetallene, jf. den kommunale styrelseslov.⁵

3.1.1. Udfordringer i relation til kommunal organisering af opgaver vedrørende planlægning af og opfølgning på minimumstimetal

Arbejdsgruppen har drøftet, hvordan samspillet mellem de kommunale aktører på skoleområdet fungerer, når det gælder planlægning og indberetning af folkeskolens timetal.

I den forbindelse har arbejdsgruppen undersøgt, hvordan samspillet mellem de kommunale aktører er organiseret i Ishøj Kommune, der er en af de få kommuner i landet, der ikke har haft problemer i relation til planlægning og indberetning af de planlagte undervisningstimer. Nedenstående boks indeholder et eksempel på planlægning og indberetning af planlagte timer fra en skole i Ishøj Kommune og kan bidrage til forståelsen af, hvad der kan have betydning for korrekt planlægning og indberetning.

Boks 1: Eksempel fra Ishøj Kommune, Vibeholmskolen

I Ishøj Kommune er der en klar ansvarsfordeling i forhold til opgaven med planlægning og indberetning af planlagte timetal. Både kommunalbestyrelse og forvaltning har fokus og opmærksomhed på timefordelingen. Kommunens timefordelingsplan tager udgangspunkt i de vejledende timetal, som justeres i forhold til lokale prioriteringer i kommunen.

Skolen laver sin individuelle timefordeling på baggrund af forvaltningens udmeldte timefordelingsplan. Skolen anvender ikke sit skoleadministrative system til denne planlægningsopgave, men anvender et skema, som skolen selv har udviklet. Timefordelingen tager i sig selv ikke højde for fleksibel tilrettelæggelse af undervisningen, men lærerne kan efterfølgende selv organisere undervisningen mere fleksibelt, idet de med timefordelingen har en ramme for, hvor mange timer de skal give i de forskellige fag.

I forhold til indberetningen af planlagte timer til UNI•C har forvaltningen i forbindelse med indfasningen af de nye timetalsregler haft fokus på at kvalitetssikre de indberettede data. Opgaven har fået opmærksomhed, og der er skabt en bevidsthed på skolerne om, at intern kontrol er både nødvendig og vigtig, inden undervisningstimetallene bliver endeligt godkendt og indsendt til UNI•C.

Den klare opgave- og ansvarsfordeling mellem kommunalbestyrelsen, forvaltningen og skoleledere, herunder en betydelig opmærksomhed fra kommunalbestyrelse og forvaltning på opgaven, har øjen-

⁵ Bekendtgørelse af lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 581 af 24. juni 2009 med senere ændringer

synligt haft en positiv virkning på kommunens evne til at planlægge samt foretage indberetning af undervisningstimer, der overholder minimumstimetallene.

Erfaringerne fra de kommuner, der har deltaget i arbejdsgruppen, viser, at der i planlægningsfasen i vidt omfang er en velfungerende dialog mellem kommunalbestyrelse, forvaltning og skoleleder om ressourcetildeling og timetal. Derimod er der klare indikationer af, at mange kommunalbestyrelser bør følge mere aktivt op på, om skolernes planlægning og særligt indberetning lever op både nationale regler og kommunalpolitiske beslutninger. Dette ses eksempelvis i det tilsyn, som Skolestyrelsen gennemfører, samt at kommunerne i varierende grad anvender deres mulighed for at godkende skolernes indberettede timetal i UNI•Cs elektroniske indberetningssystem.

3.1.2. Forslag til løsninger i relation til kommunal organisering af opgaver vedrørende planlægning af og opfølgning på minimumstimetal

Arbejdsgruppen har drøftet, hvad der kan gøres for at sikre et velfungerende samspil mellem de kommunale aktører på skoleområdet om de planlagte undervisningstimetal.

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at der ikke kan peges på én model, der kan anbefales anvendt af alle kommuner for at styrke samspillet og sikre en korrekt planlægning og indberetning. Arbejdsgruppen har drøftet forskellige modeller med henblik på at styrke korrekt planlægning og indberetning af timetal. Blandt andet har arbejdsgruppen drøftet et forslag om, at kommunerne skal afklare, hvilke procedurer der skal gælde for at sikre en tidlig kontrol og kvalitetssikring af de planlagte timetal, som skolerne påtænker at indberette til Undervisningsministeriet via UNI•Cs indberetningssystem. Der har ikke været enighed i arbejdsgruppen om at anbefale dette.

1. Arbejdsgruppen anbefaler, at alle kommuner sætter fokus på korrekt planlægning og indberetning af timetal og sikrer, at skolerne opfylder lovgivningens krav til planlagte undervisningstimetal. Dette kan eksempelvis ske gennem en klar og entydig opgave- og ansvarsfordeling.
2. Arbejdsgruppen anbefaler, at kommunerne elektronisk godkender skolernes indberetning af planlagte timetal i UNI•Cs indberetningssystem.
3. Arbejdsgruppen har også drøftet, om blandt andet kvalitetsrapporten kan bruges mere målrettet for at sikre relevant information til kommunalbestyrelsen om de planlagte undervisningstimer. Arbejdsgruppen opfordrer til, at kommunerne anvender kvalitetsrapporten til aktivt at informere og skabe dialog om de planlagte timetal og kommunens overholdelse af minimumstimetallene.
4. Ligeledes kan kommunerne anvende eksisterende lokale kvalitetsudviklings- og resultatstyringsredskaber som et middel til at sætte fokus på korrekt planlægning og indberetning af timetal.

3.2. Opsamling

Det fremgår af kapitlet, at den formelle opgave- og ansvarsfordeling i relation til planlægning og organisering af folkeskolens timetal fremgår tydeligt af folkeskoleloven.

Folkeskoleloven lægger således op til, at skolelederen, inden for rammerne af lovgivningen og de beslutninger, der er truffet af kommunalbestyrelse og skolebestyrelse, har ansvar for at sikre en korrekt planlægning og indberetning af skolens planlagte timetal.

Styringsmodellen på folkeskolens område indebærer tillige, at kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til løbende at følge de kommunale skolars virksomhed, eksempelvis gennem tilvejebringelse af relevant information der kan styrke kommunalbestyrelsernes mulighed for at varetage deres ansvar for folkeskolen.

Arbejdsgruppen anbefaler, at alle kommuner sætter fokus på korrekt planlægning og indberetning af timetal og sikrer, at skolerne opfylder lovens krav til planlagte undervisningstimetal. Dette kan eksempelvis ske gennem en klar og entydig opgave- og ansvarsfordeling og ved, at kommunerne elektronisk godkender skolernes indberetning af planlagte timetal i UNI•Cs indberetningssystem.

Arbejdsgruppen opfordrer til, at kommunerne anvender kvalitetsrapporten til aktivt at informere og skabe dialog om de planlagte timetal og kommunernes overholdelse af minimumstimetallene. Ligeledes kan kommunerne anvende eksisterende lokale kvalitetsudviklings- og resultatstyringsredskaber som middel til at sætte fokus på korrekt planlægning og indberetning af timetal.

Kapitel 4. Undervisningsministeriets regler og vejledning om timetal

Kapitlet beskriver indledningsvis de nuværende regler og vejledning om timetal. Herefter udfoldes udfordringer og løsningsforslag i forhold til Undervisningsministeriets vejledning om gældende regler om timetal.

4.1. Nuværende regler og vejledning om timetal og herunder minimumstimetal

Undervisningsministeriet er ansvarlig for at udstede og fortolke regler og yde vejledning i relation til reglerne om timetal i folkeskolen, herunder minimumstimetal.⁶ Skolestyrelsen yder forskellige former for vejledning i forbindelse med tilsynet med minimumstimetal. UNI•C yder vejledning i relation til indberetning af timetallene.⁷

Boks 2: Regler og vejledning om undervisningstimetal

Reglerne om undervisningstimetal og herunder minimumstimetal findes i folkeskoleloven, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 593 af 24. juni 2009, og i timetalsbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 1131 af 15. november 2006 om timetal i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår.

Vejledning om undervisningstimetal i folkeskolen findes i vejledning til timetalsbekendtgørelsen, jf. vejledning nr. 9888 af 20. september 2007. Herudover yder Undervisningsministeriet vejledning ved at besvare telefoniske spørgsmål og henvendelser pr. mail om forståelsen af reglerne, samt har et opslag på uvm.dk, der samler regler og vejledning om timetal.

Vejledning om regler om timetal anvendes både på kommunalt niveau og på skoleniveau, og målgrup- pen for vejledningen er således kommunale forvaltninger og skoleledelse.

Forskellige typer af undervisningstimetal

Af folkeskolelovens § 16 og timetalsbekendtgørelsen fremgår det, at der skelnes mellem tre typer timetal: minimumstimetal, basistimetal og vejledende timetal.

- *Minimumstimetal* er fastsat for at fastholde den fælles folkeskole og sikre eleverne et ensartet timetal. Minimumstimetallene er det timetal, der mindst skal tilbydes en klasse over en perio- de på tre år, opgjort for tre klassetrin ad gangen (1.-3., 4.-6. og 7.-9. klasse). Der er fastsat minimumstimetal for følgende fagblokke og fag:
  - Fagblokkene humanistiske fag, praktisk-musiske fag og naturfaglige fag samt klasses tid
  - Fagene dansk og matematik i 1.-3. klasse

⁶ Regler og vejledning kan findes på www.uvm.dk, jf. følgende sti: Forside → Uddannelse → Folkeskolen → Fag, prøver og evaluering → Undervisningstimetal. Linket til folkeskoleloven er dog først etableret ultimo maj 2010 på baggrund af arbejdsgruppens arbejde. Alle love, regler og vejledninger findes ligeledes på hjemmesiden under menupunktet Love og regler

⁷ UNI•Cs vejledningsindsats beskrives i kapitel 5.

- Faget historie for 4.-6. klasse fra og med skoleåret 2010/11.
- *Basistimet* er fastsat for at sikre en forholdsvis jævn fordeling af timerne ud over alle skoleårene og er det mindste antal timer, der skal planlægges med og gives på et klassetrin på et skoleår.
- *Vejledende timetal* er Undervisningsministeriets vejledende angivelse af, hvor mange timer der skal planlægges med og afholdes i et fag på et skoleår for, at undervisningen kan leve op til målene i bekendtgørelsen om Fælles Mål.

Boks 3: Rammer for planlægning af timetal - før og nu

Rammerne for skolernes planlægning af timetal blev ændret i 2003.

Frem til 1. august 2003 blev timetallet i folkeskolen beregnet som et antal ugentlige undervisningslektioner á 45 minutter i 40 skoleuger pr. år (med i alt 200 skoledage). Der var ikke krav til en bestemt fordeling af undervisningstimer på forskellige fag eller fagblokke, men blot at eleverne i alle obligatoriske fag skulle modtage mindst én ugentlig lektion.

Efter 1. august 2003 opgøres timetallet i årlige undervisningstimer á 60 minutter (årlige klokketimer). Der blev desuden fastsat en bestemt fordeling af undervisningstimer for forskellige fag og fagblokke, som skolerne som minimum skal planlægge med for hver elevårgang i en treårig periode. Princippet om treårige perioder for hver elevårgang kaldes generationsprincippet.

Baggrunden for ændringerne var, at folkeskoleforligskredsen i 2002 besluttede, at det var hensigtsmæssigt at indføre en mere fleksibel time-, uge- og årsplanlægning, for at folkeskolens undervisning kunne tilpasses den enkelte elevs forudsætninger og interesser. Reglerne om timetal retter sig ikke mod den enkelte elev og antallet af timer, som den enkelte elev har krav på, men beskriver i stedet det antal planlagte undervisningstimer, der skal være til rådighed for den enkelte klasse.¹

Reglerne om timetal skal desuden bidrage til at sikre en fremadrettet planlægning og styring af skolens ressourcer. Ud fra en styringsmæssig betragtning er det væsentligt, at skolerne ved skoleårets begyndelse har overblik over de planlagte undervisningstimer i de enkelte fag, fagblokke og klassetrin. De planlagte timetal er på samme måde som et budget udtryk for de prioriteringer, der er foretaget ved skoleårets begyndelse og anvendes til at styre efter, men giver ikke nødvendigvis et billede de faktisk gennemførte timer ved skoleårets afslutning.

Note 1: Det fremgår af vejledning om undervisningstimetal i folkeskolen, kapitel 9, at ”*Minimumstimetal er ikke en rettilighed for den enkelte elev (...). Skolen er imidlertid kun forpligtet til at give et samlet undervisningstilbud inkl. tilbudsfag således, at der for den samlede klasse er planlagt et undervisningstilbud inden for den enkelte fagblok, der mindst svarer til minimumstimetallet.*”

Andre bestemmelser, der regulerer planlægningen af timetal

I folkeskolelovens § 5 angives det, hvilke fag der er obligatoriske på hvilke klassetrin. § 5 angiver derimod ikke, hvor mange timer der skal planlægges med og afholdes. Det er timetalsbekendtgørelsen, der angiver de specifikke minimumstimetal, basistimet og vejledende timetal.

Hvis en kommune eller en skole i medfør af § 5, stk. 5, vælger at undervise i et eller flere fag på et højere eller lavere klassetrin, end det er obligatorisk efter § 5, stk. 2-4, berører dette hverken minimumstimetallene eller de vejledende timetal for det pågældende fag eller den pågældende fagblok. Undervisning i fag på andre klassetrin, end det er obligatorisk at give undervisningen i det pågælden-

de fag, er at betragte som supplerende undervisning. Det er op til kommunerne selv at beslutte, om de vil give den supplerende undervisning.⁸

På samme måde som folkeskolelovens § 5 angiver, hvilke fag der er obligatoriske (herunder tilbudsfag) på hvilke klassetrin, angives det i folkeskolelovens § 9, hvilke valgfag der kan tilbydes eleverne på 8. og 9. klassetrin, og at eleverne på 8. og 9. klassetrin skal vælge mindst et valgfag eller tilbudsfag.

Valgfag er teknisk placeret under de praktisk-musiske fag, og det betyder, at skolens valgfag, uanset om de er af praktisk-musisk karakter, opgøres i denne fagblok. Valgfag i tysk eller fransk skal fx tæles med i fagblokken for de praktisk-musiske fag.

Det angives i § 9, at der skal tilbydes eleverne valgfag svarende til mindst 120 undervisningstimer årligt. Det betyder, at eleven skal have mulighed for at melde sig til valgfag i et omfang, der svarer til mindst 120 timer pr. år. Disse lektioner kan godt anvendes af elever fra såvel 8. som 9. klasse. Det er grunden til, at der er afsat 60 timer for hvert klassetrin i den vejledende timefordelingsplan.

Med andre ord angiver § 9 ikke, hvor mange timer der skal planlægges med eller afholdes i valgfagene, men blot at der skal planlægges med og afholdes timer i valgfagene på 8. og 9. klassetrin. På samme måde som for obligatoriske fag og tilbudsfag skal der gives tilstrækkelig mange timer til, at undervisningen kan leve op til målene i bekendtgørelsen om Fælles Mål.

4.2. Udfordringer ved vejledning om regler om timetal

Arbejdsgruppen har peget på, at reglerne om timetal og i særdeleshed om minimumstimetal er komplicerede. Det gælder ikke mindst i forhold til generationsprincippet, indfasningen af nye krav om minimumstimetal samt sammenhængen mellem minimumstimetal og vejledende timetal.⁹

Reglernes kompleksitet og det forhold, at det som er hovedregel skolerne, der i praksis fortolker og implementerer reglerne om timetal i deres planlægning af undervisningstimer, medfører nogle vejledningsmæssige udfordringer, som er beskrevet nedenfor.

Arbejdsgruppen har fokuseret på den vejledningsindsats, som er permanent og tilgængelig for alle. Derfor er fokus rettet mod den generelle vejledning som eksempelvis den løbende vejledning på ministeriets hjemmeside og den skriftlige vejledning til bekendtgørelsen. Arbejdsgruppen har ikke fokuseret på den individuelle vejledning, som finder sted, når eksempelvis Undervisningsministeriet skriftligt og mundtligt besvarer henvendelser fra skoler og kommuner.

---

⁸ Lovforslag L 120, der er vedtaget af Folketinget den 6. maj 2010 (Lov om ændring af lov om folkeskolen nr. 486 af 11.05.2010) og træder i kraft den 1. august 2010, indeholder bl.a. bestemmelser om fakultativ undervisning på tidligere klassetrin end de gældende regler om obligatorisk undervisning. Arbejdsgruppen har ikke drøftet de specifikke udfordringer, der kan være i relation til lovændringen, men lovændringen vurderes ikke at have indvirkning på reglerne om minimumstimetal.

⁹ Sammenhængen mellem minimumstimetal og vejledende timetal er særligt vanskelig at gennemskue, når det tages i betragtning, at kravene til undervisningen i bekendtgørelsen om Fælles Mål er fastsat med udgangspunkt i de vejledende timetal. For at skolernes undervisning kan leve op til målene i Fælles Mål, er det således ikke tilstrækkeligt at leve op til reglerne om minimumstimetal.

Udfordringer ved den generelle vejledningsindsats

Arbejdsgruppen oplever, at den skriftlige information fra Undervisningsministeriet er dækkende. Samtidig påpeger arbejdsgruppen, at der er forbedringspotentialer i forhold til kommunikationen til målgruppen.

1. Arbejdsgruppen oplever kommunikationen om vejledning som en udfordring.
  - a. Der er generelt ikke klarhed om, hvilke kommunikationskanaler der kan sikre, at informationen modtages af de relevante målgrupper, og der er tilfælde, hvor kommunikationen ikke kommer frem til den rigtige adressat.
  - b. Vigtigheden af informationen om timetal er ikke kommunikeret tilstrækkeligt klart.
2. Arbejdsgruppen påpeger desuden, at Undervisningsministeriets hjemmeside uvm.dk ikke fungerer tilstrækkeligt godt i relation til oplysninger om timetal. Eksempelvis fungerer søgefunktionen ikke optimalt i forhold til at finde den relevante information og vejledning om timetal, alt relevant materiale er ikke samlet, og kontaktoplysninger på relevante medarbejdere ikke er tilgængelige. På baggrund af arbejdsgruppens drøftelser er der allerede igangsat tiltag i forhold til at forbedre de pågældende forhold ved hjemmesiden. Eksempelvis er søgefunktionen optimeret i forhold til søgninger på timetal, ligesom der er igangsat et arbejde med at samle alt relevant materiale om timetal og påføre kontaktoplysninger.
3. Arbejdsgruppen ser det som en udfordring at få et overblik over sammenhængen mellem reglerne om timetal og andre regler på folkeskoleområdet, der også regulerer planlægningen af timetal. Det drejer sig eksempelvis om regler om obligatoriske fag på bestemte klassetrin, valgfag og tilbudsfag, samt Fælles Mål. Dette er særligt gældende i forhold til nye skoleledere og andre nye brugere, der ikke har fået en løbende information om ændringer i reglerne.

Udfordringer ved den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen

Arbejdsgruppen oplever grundlæggende den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen som god og fyldestgørende. Vejledningen beskriver den nye timetalsmodel grundigt og forklarer, hvorledes skolerne skal opgøre timetallet i forhold til minimumstimetallene og forskellige typer undervisningsaktiviteter. Vejledningen giver desuden svar på nogle typiske spørgsmål i relation til reglerne om timetal. Arbejdsgruppen understreger samtidig, at der stadig er forbedringspotentialer i forhold til den skriftlige vejledning.

1. Arbejdsgruppen betragter det som en udfordring, at den skriftlige vejledning generelt ikke opleves som tilstrækkelig overskuelig og målrettet af de kommunale forvaltninger og skoleledere. Vejledningen opleves ikke som tilstrækkelig operationel for skolerne, som ofte har behov for hjælp til at fortolke vejledningen og reglerne.
2. Det er også en udfordring, at vejledningen ikke tydeliggør, hvordan timefordelingsplanerne, der er vedlagt som bilag til timetalsbekendtgørelsen, skal anvendes. Det er ikke gjort klart, at skolerne ikke alene kan basere deres planlægning på timefordelingsplanerne, som ikke indeholder alle informationer. Eksempelvis fremgår indfasningen af nye minimumstimetal ikke tydeligt.

4.3. Forslag til løsninger vedrørende vejledning om regler om timetal

På baggrund af ovenstående udfordringer har arbejdsgruppen følgende anbefalinger til, hvorledes de kan imødekommes.

Ændringer i den generelle vejledningsindsats

1. Det anbefales, at Undervisningsministeriet fastsætter klare rammer og procedurer for, hvordan den løbende information om ændringer i regler og tilhørende vejledning kommunikeres til målgruppen fremover, herunder hvor ofte og hvordan informationsmateriale bliver udsendt. Arbejdsgruppen peger på, at det tydeligt bør fremgå, hvem der har modtaget informationen, og at følgende generelt bør modtage informationsmateriale om ændringer:
  - Alle folkeskoler (hovedemailadresse)
  - Alle kommuner (hovedemailadresse)
  - Børne- og Kulturchefforeningen
  - KL
  - Leverandører af skoleadministrative systemer (pt. KMD og Tabulex).
2. Det anbefales, at Undervisningsministeriets vejledning via ministeriets hjemmeside forbedres, herunder anbefales en forbedring af søgefunktionen, en samling af relevant materiale på en temaside om timetal og påføring af kontaktoplysninger på relevante medarbejdere.¹⁰
3. Det anbefales, at Undervisningsministeriet overvejer, hvordan der opnås en sammenhængende beskrivelse af reglerne om timetal og andre regler på folkeskoleområdet, der også regulerer planlægningen af timetal, som eksempelvis regler om obligatoriske fag på bestemte klassetrin og Fælles Mål. Dette er særligt relevant i forhold til nye brugere.
4. Det anbefales, at Undervisningsministeriet, herunder Skolestyrelsen og UNI•C, laver en årlig informationsindsats, hvor der sættes fokus på regler og vejledning om timetal. Informationsindsatsen bør være todelt. Første del retter sig mod skolernes planlægningsfase og gennemføres i det tidlige forår. Anden del retter sig mod skolernes indberetningsfase og gennemføres i sensommeren.

Ændringer i den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen

1. Det anbefales, at Undervisningsministeriet foretager en revision af den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen. Revisionen bør have fokus på at forbedre formidlingen, således at vejledningen opleves som mere operationel, overskuelig og målrettet af brugerne, eksempelvis ved at inkludere flere og mere praksisnære eksempler, ved at udfolde forklaringen af anvendelsen af timefordelingsplaner samt ved at udfolde generationsprincippet, som er centralt for forståelsen af reglerne.
2. Det anbefales, at Undervisningsministeriets revision indebærer, at vejledningen testes af kommunale forvaltninger og skoleledere, samt at de relevante høringsparter får et udkast til vejledningen i høring.

---

¹⁰ Som omtalt tidligere er der allerede igangsat tiltag i forhold til hjemmesiden.

4.4. Opsamling på Undervisningsministeriets regler og vejledning om timetal

Det fremgår af kapitlet, at Undervisningsministeriets generelle vejledningsindsats og den skriftlige vejledning om undervisningstimetal er dækkende, men arbejdsgruppen påpeger, at der er forbedringspotentialer og udfordringer. Udfordringerne hænger blandt andet sammen med, at reglerne generelt er komplicerede, og at nogle kommuner og skoler har oplevet, at den skriftlige vejledning om reglerne ikke er tilstrækkelig overskuelig og målrettet i forhold til brugerne.

Arbejdsgruppen anbefaler, at Undervisningsministeriet søger at imødekomme denne udfordring ved at revidere den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen med fokus på, at vejledningen opleves som mere operationel, overskuelig og målrettet af brugerne. I forbindelse med revisionen testes vejledningen af kommunale forvaltninger og skoleledere, og relevante høringsparter får udkast til vejledningen i høring.

Det fremgår ligeledes, at der er udfordringer ved Undervisningsministeriets generelle vejledningsindsats. Der har været et behov for en mere systematisk og repeterende vejledningsindsats om reglerne og ændringer af reglerne. Desuden kan det være vanskeligt for skolerne at få et sammenhængende overblik over alle de bestemmelser, der regulerer skolernes planlægning af timetal. Ligeledes har det været en udfordring at sikre, at de relevante målgrupper modtager informationen og tydeligt gøres opmærksomme på informationens betydning.

Arbejdsgruppens vurdering er derfor, at der er et behov for generelt at være opmærksom på, hvordan der kommunikeres til de kommunale forvaltninger og skoleledere. Det anbefales, at Undervisningsministeriet fastsætter procedurer for, hvordan der informeres om ændringer i regler og tilhørende vejledninger. Desuden skal det overvejes, hvordan der kan opnås en sammenhængende beskrivelse af regler om timetal og andre regler, der har betydning for planlægningen af timetal. Arbejdsgruppen anbefaler ligeledes, at Undervisningsministeriets vejledningsindsats via uvm.dk forbedres, herunder at søgefunktionen forbedres, og at der oprettes en temaside om timetal. Endelig bør vejledningsindsatsen sætte fokus på regler og vejledning om timetal via en årlig informationsindsats, der er systematisk tilpasset de kendte tidspunkter, hvor skolerne planlægger og indberetter timetal.

Kapitel 5. Systemunderstøttelse af planlægning og indberetning af timetal

Kapitlet beskriver systemunderstøttelsen af planlægning og indberetning af undervisningstimer. Først gives et overblik over den nuværende system- og redskabsstruktur, og herefter udfoldes udfordringer og forbedringspotentialer i forhold til de skoleadministrative systemer og UNI•Cs indberetningssystem.

5.1. Nuværende system- og redskabsstruktur i forhold til timetal

Den nuværende systemunderstøttelse består grundlæggende af to typer it-systemer, hhv. de skoleadministrative systemer og UNI•Cs indberetningssystem.

- *De skoleadministrative systemer* udbydes af it-leverandørerne KMD (Matrix) og Tabulex (Trio). Systemerne anvendes til skolernes administration og planlægning. Der kan overføres data fra de skoleadministrative systemer til UNI•Cs indberetningssystem.
- *UNI•Cs indberetningssystem* er en del af et nationalt indberetningssystem, hvor skolerne hvert år indberetter data til grundskoleindberetningen, herunder skoleårets planlagte timetal.

Arbejdsgruppens fokus på den tekniske understøttelse af planlægningen af timetal i forhold til minimumstimetallene har synliggjort, at der som supplement til de skoleadministrative systemer også er udviklet *lokale redskaber* til styring og planlægning af timetal. Eksempelvis udvikler skoleledere i kommunerne sådanne redskaber, fordi de vurderer, at de skoleadministrative systemer ikke opfylder deres behov i planlægningsøjemed. Årsagen til dette er blandt andet, at de skoleadministrative systemer ikke opleves som fleksible og ikke muliggør en treårig planlægning. Når de lokale redskaber anvendes til planlægning af timetal, indberettes planlagte timer til UNI•C ved enten at taste timetal direkte i UNI•Cs indberetningssystem eller at overføre data fra de lokale redskaber til de skoleadministrative systemer og derefter videre til UNI•Cs indberetningssystem.

5.2. Skoleadministrative systemer

De skoleadministrative systemer er grundlæggende udviklet som et redskab for skolernes administrative arbejde, navnlig lønadministration, planlægning af lærernes arbejdstid, fagfordeling og skema-planlægning. Systemerne understøtter ikke fuldt ud arbejdet med planlægning og indberetning af timetal i overensstemmelse med minimumstimetallene.

To private it-leverandører - KMD og Tabulex - udbyder sådanne systemer til kommuner og skoler. Anskaffelse, vedligeholdelse, drift mv. af systemerne er et anliggende mellem kommuner som købere og systemleverandørerne som sælgere af systemerne, og relationen styres af kontrakter mellem parterne.¹¹

Det er et kommunalt ansvar at sikre, at leverandørerne leverer systemer, der fungerer som ønsket.

---

¹¹ For Tabulex' vedkommende er der tale om en såkaldt EULA, dvs. en end-user licensing agreement, som køber skal acceptere for at kunne anvende produktet. Dermed kan køber ikke forhandle indholdet i kontakten med leverandøren.

5.2.1. Udfordringer ved de skoleadministrative systemer og tilhørende vejledning

Nedenfor beskrives de primære udfordringer i relation til de skoleadministrative systemers understøttelse af skolernes planlægning og indberetning af undervisningstimer. Beskrivelsen er baseret på systemernes funktionaliteter i foråret 2010.

Systemtekniske udfordringer

Arbejdsgruppen peger på, at anvendelse af de skoleadministrative systemer kan medvirke til, at skolerne ikke får indberettet korrekt.

Risikoen for fejlindberetninger ved anvendelse af systemet skyldes bl.a., at de lovgivningsmæssige krav om minimumstimetal er ikke fuldt integreret i de skoleadministrative systemer og deres advarselmekanismer. Skolerne kan derfor ikke anvende systemerne til at validere deres planlægning i forhold til kravene om minimumstimetal.

Fejlene kan opstå både i planlægningsfasen og indberetningsfasen. Planlægningsfejl opstår typisk, fordi:

1. Systemerne ikke indeholder (alle) oplysninger om minimumstimetal, og eventuelle oplysninger kan være forældede.
2. Systemerne udelukkende kan anvendes til at planlægge for et år ad gangen og understøtter dermed ikke planlægning i forhold til det treårige generationsprincip. Systemerne advarer således heller ikke, hvis skolen planlægger med for få timer i forhold til minimumstimetallene.

Indberetningsfejl er udtryk for fejlindberetninger, der sker på trods af, at der er planlagt med det fornødne antal timer. Denne type fejl opstår typisk, fordi:

1. Systemerne ikke oplyser om, hvis skolen ikke har fået indberettet alle undervisningstimer f.eks. temadage, emneuger, lejrskoler. Dvs. at systemerne ikke oplyser, hvis der er planlagte undervisningstimer og undervisningsaktiviteter, som systemet ikke tager med i indberetningen til UNI•C.
2. Systemerne giver skolerne mulighed for at oprette fag med andre fagbetegnelser end folkeskolelovens fagrække, men advarer ikke, hvis dette resulterer i, at timerne i disse fag ikke tæles med under de relevante fagbetegnelser og dermed ikke overføres til UNI•C ved indberetningen.

Vejledningsmæssige udfordringer

I relation til vejledning om de skoleadministrative systemer er der en række udfordringer, herunder:

1. At leverandørerne får kommunikeret det fulde potentiale i deres systemer.

2. At få kommunikeret tydeligt, at det er nødvendigt at følge vejledningen nøje for at opnå valide data og korrekt overførelse af data til UNI•C.
3. At vejledningen i højere grad understreger og udfolder, hvilke konsekvenser i forhold til planlægningen og indberetningen af timetal som brugernes konkrete anvendelse af systemerne medfører. Eksempelvis at få kommunikeret betydningen af, hvis lokale fagbetegnelser ikke knyttes til de fagbetegnelser, der følger af folkeskoleloven.
4. At leverandørerne sikrer systematisk vejledning af nye brugere af systemerne. Nye brugere har en særlig udfordring i forhold til at opnå viden om, hvad systemerne kan.

Kontraktmæssige udfordringer

De kontrakter, der er indgået mellem kommuner og leverandører i relation til de skoleadministrative systemer, indeholder ikke en specifikation af, hvad systemerne skal kunne i relation til planlægningen og indberetningen af de planlagte timetal.¹² Det er indtrykket, at kommuner og skoler ikke oplever at kunne stole på systemerne, da de ikke har sikkerhed for, at systemerne er fuldstændig i overensstemmelse med gældende regler. Den ene systemleverandør har imidlertid forsøgt at råde bod på dette på anden vis. KL og KMD har således en rammeaftale om, at KL mod betaling leverer viden om lovændringer, overenskomster mv. til KMD. Rammeaftalen har dog ikke medført, at KMD har fået justeret sit system, så det tager højde for alle de ændringer af minimumstimetallene, der er indfaset i perioden 2006-2011. Den anden leverandør, Tabulex, har ikke ønsket denne aftale med KL og har ingen af minimumstimetalskravene integreret i deres system.

5.2.2. Forbedringspotentialer i forhold til de skoleadministrative systemer

Systemerne er som sagt et kontraktligt anliggende mellem kommuner og systemleverandørerne KMD og Tabulex. Konkrete ønsker til systemændringer, der kan forbedre understøttelsen af skolerens planlægning og indberetning af timetal, må drøftes i en dialog mellem systemleverandørerne og kommuner. Arbejdsgruppen peger nedenfor på nogle systemtekniske og vejledningsmæssige forbedringspotentialer i de skoleadministrative systemer, som den finder kunne være hensigtsmæssige for kommunerne at drøfte med leverandørerne af de skoleadministrative systemer. Desuden peger arbejdsgruppen på forslag, der kan styrke den institutionelle og organisatoriske ramme for fremtidig systemudvikling og systemunderstøttelse.

Systemtekniske forbedringspotentialer

1. Arbejdsgruppen anbefaler, at kommunerne - med afsæt i arbejdsgruppens forslag og faciliteret af KL - går i dialog med systemleverandørerne for at sikre, at systemerne understøtter opgaven med at planlægge og indberette planlagte timetal. Arbejdsgruppen finder, at det vil være hensigtsmæssigt:
  - a. At udvikle systemerne, således at de indeholder funktionaliteter, som understøtter fremadrettet planlægning for treårige perioder.

---

¹² Her lægges kontrakterne fra de tre kommuner, der deltager i arbejdsgruppen, til grund. Således er ikke alle kontrakter mellem kommuner og leverandører gennemgået. Dog kan oplyses, at Tabulex' kontrakt er en standard end-user licensing agreement, hvor køber ikke forhandler indholdet med leverandøren.

- b. At systemernes advarselsmekanismer differentieres i forhold til advarsler relateret til minimumstimetal og vejledende timetal. Det skal tydeligt fremgå af advarslerne, hvis der er tale om overtrædelse af lovgivningsmæssige krav om minimumstimetal - både i relation til de enkelte fagblokke og specifikke krav til enkelte fag.
- c. At systemerne udvikles således, at alle de undervisningstimer og undervisningsaktiviteter, som skolerne opretter i systemerne – og som de ønsker talt med i skolens timetal - skal tilknyttes et fag, der følger af folkeskolelovens fagrække. På denne måde, kan det i højere grad sikres, at alle undervisningstimer og undervisningsaktiviteter overføres til UNI•C ved indberetningen. Såfremt der er timer og aktiviteter, der ikke bliver overført til UNI•C ved indberetningen, skal brugerne af systemerne have klar besked om dette.
- d. At kommuner og skoler stiller krav til, at de skoleadministrative systemer er opdaterede, således at eventuelle lovændringer er implementeret i systemerne, når skolerne påbegynder deres planlægning i foråret. Eksempelvis skal det kommende skoleårs timefordelingsplaner være opdateret, når planlægningen påbegyndes i foråret.

Vejledningsmæssige forbedringspotentialer

1. Arbejdsgruppen finder, at det vil være hensigtsmæssigt, at kontrakten med leverandørerne præciserer, hvilke vejledningsforpligtigelser leverandøren har.
2. Ligeledes vil det være hensigtsmæssigt, at leverandørerne af de skoleadministrative systemer i deres vejledningsindsats blandt andet fokuserer mere på at udbrede kendskabet til systemernes funktionaliteter samt udfolde, hvilke konsekvenser brugerens konkrete anvendelse af systemerne medfører for planlægningen og indberetningen af timetal.

Institutionelle rammer for fremtidig systemudvikling og systemunderstøttelse

Arbejdsgruppen peger på, at en yderligere institutionalisering af arbejdet for at sikre fuld integrering af lovgrundlaget i de administrative systemer vil kunne forbedre systemernes understøttelse af skolernes planlægning og indberetning af timetal. Arbejdsgruppen peger på følgende forbedringspotentialer:

1. At Undervisningsministeriet sørger for, at systemleverandørerne på linje med kommuner og skoler modtager oplysninger om justeringer i lov- og regelgrundlaget. Denne information skal være gratis, så det sikres, at leverandørerne ikke fravælger at modtage vejledning af økonomiske grunde. Forudsætningen for, at leverandørerne får denne information er, at de gør Undervisningsministeriet bekendt med, at de er leverandør af et skoleadministrativt system og ønsker denne information samt oplyser mailadresse, hvortil informationen kan sendes.
2. At kommunerne og skolerne – faciliteret af KL - går i dialog med systemleverandørerne om, hvordan kommunernes udviklingsønsker til systemerne for fremtiden sikres formidlet til leverandørerne. Dette kan eksempelvis ske via etablering af brugergrupper og samarbejde mellem systemleverandører, brugergrupper og KL om løbende implementering af ændringer i lov- og regelgrundlaget på folkeskoleområdet, herunder ændringer i forhold til timetallene og efterfølgende vejledning herom.

3. At kommunerne overvejer, om det vil være frugtbart at oprette netværk på tværs af kommunerne, hvor kommunernes og skolernes løbende udviklingsønsker til de skoleadministrative systemer kan drøftes i fællesskab.

5.3. UNI•Cs indberetningssystem

Undervisningsministeriet indsamler hvert år en række nationale nøgletal på grundskoleområdet, herunder oplysninger om skolernes planlægning af timetal. UNI•C, der er en styrelse under Undervisningsministeriet, forestår indsamlingen af data til grundskoleindberetningen.¹³ Nøgletallene anvendes bl.a. til national statistik og tilsyn. Det der nedenfor omtales som *UNI•Cs indberetningssystem*, refererer til UNI•Cs årlige grundskoleindberetning.

Boks 4: Processen for UNI•Cs arbejde med indberetning af planlagte timetal

- Foråret før det kommende skoleårs indberetning opbygger UNI•C indberetningsskemaerne med udgangspunkt i regelsættet gældende for det kommende skoleår.
- UNI•C præsenterer herefter indberetningsstrukturen for leverandørerne af de skoleadministrative systemer, som selv styrer processen vedrørende implementering i deres systemer.
- I efteråret, når et nyt skoleår er påbegyndt, sender UNI•C et orienteringsbrev til samtlige skoler om, at de skal indberette til Grundskoleindberetningen. Skolerne har herefter mulighed for at indberette via deres skoleadministrative system eller foretage en manuel indberetning direkte i UNI•Cs indberetningssystem. Uanset valg af metode skal skolerne gemme og godkende de indberettede data på UNI•Cs indberetningsside. De kommunale forvaltninger kan også godkende de indberettede data. Skolerne har herefter mulighed for at udskrive og gemme en kvittering med de indberettede data. Endvidere er det muligt at se tidligere indberettede data pr. skoleår tilbage til og med skoleåret 2006/07.
- I skemaet vedrørende elevernes planlagte timetal er indlagt valideringsregler. Disse kan opdeles i to typer af regler:
  - *Bløde* valideringsregler er regler, hvor systemet accepterer de indberettede data, men skolen bliver gjort opmærksom på, at et eller flere felter i indberetningen virker usandsynlige.
  - *Hårde* valideringsregler er regler, hvor systemet ikke accepterer de indberettede data.

5.3.1. Udfordringer ved UNI•Cs indberetningssystem og tilhørende vejledning

Arbejdsgruppens drøftelser har vist, at UNI•Cs indberetningssystem ud fra en overordnet betragtning fungerer hensigtsmæssigt. Et stort antal skoler har dog indberettet fejlbehæftede timetal, selvom systemet på nuværende tidspunkt muliggør, at både kommuner og skoler i indberetningsfasen kan foretage rettelser i de indberettede tal og derigennem sikre, at de indberettede tal er korrekte i forhold til de planlagte timetal.

---

¹³ Hvert år i september/oktober måned skal skolerne indberette data til den såkaldte Grundskoleindberetning, jf. folkeskolelovens § 56. I skoleåret 2009/10 blev skolerne bedt om at indberette data inden for tre forskellige områder: Personalets køn og alder, Ressourceforbruget og Elevtal og elevernes planlagte undervisningstid. Under sidstnævnte punkt skal skolerne indberette skolens planlagte gennemsnitlige undervisningstid i klokketimer fordelt på fag og klassetrin pr. 5. september 2009/10.

Arbejdsgruppens peger dog på en række specifikke udfordringer i relation til UNI•Cs indberetnings-systems understøttelse af skolernes planlægning og indberetning af undervisningstimer. Disse beskrives nedenfor og er baseret på systemets funktionaliteter i foråret 2010.

Systemtekniske og datamæssige udfordringer

1. UNI•Cs system er ikke et styrings- og planlægningssystem, men udelukkende et indberetningssystem. Udfordringerne er derfor knyttet til indberetningen af timetal, men har dog ligheder med nogle af de udfordringer, der er beskrevet under de skoleadministrative systemer, der er planlægningsværktøjer for skolerne. UNI•Cs system understøtter ikke, at skolerne fremadrettet kan sikre sig, at minimumstimetallene i henhold til det treårige generationsprincip er overholdt. Systemet giver dog skolerne mulighed for at se tidligere års indberetninger pr. skoleår.
  - a. Systemet muliggør ikke, at skolerne ved indberetning af de planlagte timer fremadrettet kan få et overblik over konsekvenserne i forhold til overholdelsen af minimumstimetallene over den treårige generationsperiode.
  - b. Systemet giver ikke pr. automatik skolerne et bagudrettet overblik over, hvorvidt deres indberettede planlagte timer for de to foregående år sammen med de planlagte timer på tredje år i en generationsperiode lever op til minimumstimetallene.
2. Det er en udfordring at få alle skolernes oplysninger om planlagte undervisningstimer overført til UNI•Cs indberetningssystem, som de burde. Det gælder eksempelvis, hvis
  - a. Skolerne anvender individuelle fagbetegnelser, der ikke svarer til de fagbetegnelser, der følger af folkeskoleloven. I denne situation skal skolerne i deres skoleadministrative systemer aktivt sikre sig, at deres individuelle fagbetegnelser overføres til de relevante fagbetegnelser fra folkeskoleloven. En sådan situation kunne være, hvis en skole har et fag, de betegner svømning, idet skolen så aktivt skal vælge, at dette fag skal overføres til den lovmæssige fagbetegnelse idræt.
  - b. Skolerne planlægger med emneuger, lejrskoler, prøveperiode og andre periodeaktiviteter. Disse aktiviteter overfører de skoleadministrative systemer ikke til UNI•Cs indberetningssystem.

UNI•Cs system giver dog mulighed for, at skolerne justerer de overførte tal, således at de tager højde for eventuelt ikke medtalte undervisningstimer som følge af individuelle fagbetegnelser eller periodeaktiviteter.

Vejledningsmæssige udfordringer

På UNI•Cs indberetningsside findes skriftlige vejledninger, der beskriver indhold og giver forklaring til udfyldelse af de enkelte skemaer. Arbejdsgruppens drøftelser af UNI•Cs vejledning vedrørende timetal viser, at oplevelsen er, at vejledningen løbende er blevet udviklet og forbedret gennem de seneste år og er nu operationel og selvforklarende. Således har arbejdsgruppen ikke peget på nogen udfordringer i forhold til UNI•Cs vejledning. Arbejdsgruppen har dog peget på, at specifikke områder i vejledningen kan forbedres.

5.3.2. Forslag til løsninger i forhold til UNI•Cs indberetningssystem og tilhørende vejledning

Den nuværende systemunderstøttelse fra Undervisningsministeriets side i form af UNI•Cs indberetningssystem understøtter udelukkende skolernes indberetning. Arbejdsgruppen har påpeget, at Undervisningsministeriet tillige bør sikre en systemunderstøttelse af skolernes mulighed for at planlægge timer og timefordeling i overensstemmelse med kravene om minimumstimetal. Dette gælder ikke mindst, fordi skolerne ikke er forpligtigede til at anvende et skoleadministrativt system eller ikke anvender systemet i denne forbindelse og dermed er afhængige af UNI•Cs indberetningssystem til at understøtte deres planlægning og indberetning i overensstemmelse med reglerne om minimumstimetal. Den nuværende mangelfulde systemunderstøttelse på skoleniveau øger risikoen for fejlindberetninger til UNI•C.

På baggrund af de ovenstående udfordringer har arbejdsgruppen følgende anbefalinger til at imødekomme disse.

Systemtekniske og datamæssige ændringer

Arbejdsgruppens vurdering er, at udviklingspotentialerne primært ligger i at give skolerne et bedre overblik over deres timetal i treårige perioder samt sikre, at alle skolernes oplysninger om undervisningstimer og aktiviteter overføres til UNI•Cs indberetningssystem fra de skoleadministrative systemer.

1. Det anbefales, at UNI•Cs indberetningssystem videreudvikles, så skolerne pr. automatik får et bagudrettet og fremadrettet overblik over planlagte timetal set i forhold til de treårige generationsperioder.
  - a. Systemet skal, når skolerne indberetter, give brugeren en status på de planlagte timetal, der hidtil er indberettet i de igangværende generationsperioder. Denne status skal gives for hvert klassetrin. Eksempelvis skal systemet på andet år i generationsperioden give en status på indberettede timetal for pågældende klassetrin fra første år i perioden.
  - b. Systemet skal, når skolerne indberetter, give brugeren en status på, hvor mange timer der mangler, for at der på tredje år i de igangværende generationsperioder er planlagt med et tilstrækkeligt antal timer til at overholde minimumstimetallene.
  - c. Systemets bløde valideringsregler udvikles til at omfatte overholdelse af minimumstimetal. Systemet skal tydeligt give besked, såfremt der tredje år i generationsperioden (dvs. på 3., 6. og 9. klassetrin) indberettes et antal planlagte undervisningstimer, der ikke overholder minimumstimetallene.
2. For at sikre, at alle skolernes planlagte undervisningstimer og undervisningsaktiviteter overføres til UNI•Cs indberetningssystem, anbefales det, at Undervisningsministeriet udarbejder og vedligeholder et katalog over fagbetegnelser, som kommunalbestyrelsen er forpligtiget til at anvende ved indberetning af planlagte undervisningstimer til Undervisningsministeriet. Anbefalingen indebærer, at UNI•C implementerer disse fagbetegnelser i de krav til indberetningsstrukturen, der stilles til leverandørerne af skoleadministrative systemer. Anbefalingen ligger samtidig i forlængelse af forslaget om udvikling af de skoleadministrative systemer, jf.

afsnit 5.2.2 De skoleadministrative systemer skal således sikre, at alle skolernes oplysninger om planlagte undervisningstimer og undervisningsaktiviteter bliver overført til UNI•Cs indberetningssystem under de opstillede fagbetegnelser, uanset anvendelse af lokale fagbetegnelser og periodeaktiviteter mv. i det skoleadministrative system. Arbejdsgruppen ønsker at bemærke, at skolerne er frit stillede til at anvende lokale fagbetegnelser i deres planlægning af undervisningen, og at kataloget over fagbetegnelser blot har til formål at sikre, at overførelsen af planlagte timetal fra de skoleadministrative systemer til UNI•Cs indberetningssystem ikke sorterer nogen undervisningstimer og aktiviteter fra på grund af uklare definitioner og fagbetegnelser.

Vejledningsmæssige ændringer

De vejledningsmæssige forbedringspotentialer er særligt knyttet til et øget vejledningsfokus på, hvordan de typiske problemer i forhold til indberetningen kan reduceres.

1. Det anbefales, at de områder, hvor der typisk er problemer i forhold til indberetningen, fremhæves, eksemplificeres og visualiseres endnu mere i vejledningen, herunder klassens tid, generationsprincippet og overgangen fra lektioner til klokketimer. Desuden bør vejledningen have fokus på at forklare skolerne, at det kan være nødvendigt, at antallet af indberettede timer rettes manuelt for at sikre, at lokale fagbetegnelser og periodelæste aktiviteter medregnes i indberetningen. Dette kunne ligeledes understøttes af en tjekliste over typiske indberetningsfejl til skoler og kommuner i forbindelse med indberetningen. Dette vejledningsbehov vil blive reduceret, såfremt anbefalingen om udvikling af et autoritativt katalog over fagbetegnelser gennemføres.
2. Det anbefales, at UNI•C tydeliggør, hvilke muligheder skolerne og kommunerne har i forbindelse med valideringsrunden i begyndelsen af kalenderåret.

5.4. Opsamling på systemunderstøttelse af planlægning og indberetning af timetal

Det fremgår af kapitlet, at der er en række udfordringer i relation til systemunderstøttelsen af skolernes planlægning og indberetning af timetal. Arbejdsgruppen finder, at it-understøttelse som hovedregel er en forudsætning for, at skoler og kommuner planlægger og indberetter timetal korrekt i forhold til ændringen af reglerne fra 2003. Hensigtsmæssig it-understøttelse vil kunne hjælpe skoler og kommuner med at overholde reglerne om minimumstimetal.

I afsnit 5.2 om de skoleadministrative systemer understreger arbejdsgruppen, at der er et stort udviklingspotentiale i forhold til de skoleadministrative systemer, som kommunerne køber af private it-leverandører. De skoleadministrative systemer er primært udviklet som et redskab for skolernes administrative arbejde, navnlig lønadministration, planlægning af lærernes arbejdstid, fagfordeling, men ikke til planlægning og indberetning af timetal i overensstemmelse med minimumstimetallene. De indgåede kontrakter mellem kommuner og leverandører i relation til de skoleadministrative systemer indeholder ikke en specifikation af, hvad systemerne skal kunne i relation til planlægning og indberetning af de planlagte timetal. Kommuner og skoler har i god tro formodet, at de skoleadministrati-

ve systemer havde implementeret gældende regler, hvilket arbejdsgruppens drøftelser har vist, at der ikke er sikkerhed for. Anvendelse af de skoleadministrative systemer kan medvirke til, at skolerne ikke får indberettet korrekt, og fejlindberetningerne skyldes bl.a., at de lovgivningsmæssige krav om minimumstimetal ikke er fuldt integreret i de skoleadministrative systemer og deres advarselsmekanismer.

I relation til systemtekniske ændringer af de skoleadministrative systemer peger arbejdsgruppen på nogle konkrete forslag. Arbejdsgruppen anbefaler, at kommunerne - med afsæt i arbejdsgruppens forslag og faciliteret af KL - går i dialog med systemleverandørerne for at sikre, at systemerne understøtter opgaven med at planlægge og indberette planlagte timetal. Herunder anbefales det, at systemerne udvikles således, at de understøtter fremadrettet planlægning for treårige perioder, at systemerne implementerer eventuelle lovændringer i rette tid, samt at systemernes advarselsmekanismer differentieres, således at det tydeligt fremgår, hvis der er tale om overtrædelse af lovgivningsmæssige krav om minimumstimetal. Ligeledes anbefales det, at systemerne udvikles således, at alle de undervisningstimer og undervisningsaktiviteter, som skolerne opretter i systemerne – og som de ønsker talt med i skolens timetal, skal tilknyttes et fag, der følger af folkeskolelovens fagrække.

Arbejdsgruppen anbefaler desuden, at der sker en række vejledningsmæssige forbedringer i relation til de skoleadministrative systemer. Det anbefales, at kontrakten med leverandørerne skal præcisere, hvilke vejledningsforpligtigelser leverandøren har. Ligeledes anbefales det, at vejledningsindsatsen fokuserer på udbredelse af kendskabet til systemernes funktionaliteter, samt på hvilke konsekvenser brugernes konkrete anvendelse af systemerne medfører for planlægning og indberetning af timetal.

De skoleadministrative systemer er et anliggende mellem kommunerne og it-leverandørerne, og arbejdsgruppens anbefalinger i relation til de skoleadministrative systemer er derfor også rettet mod en styrket relation mellem parterne og mod arbejdet for at sikre fuld integrering af lovgrundlaget i de administrative systemer. Arbejdsgruppen anbefaler, at Undervisningsministeriet stiller oplysninger om justeringer i lov- og regelgrundlaget til rådighed for leverandørerne på linje med kommuner og skoler. Det anbefales ligeledes, at kommunerne - faciliteret af KL – går i dialog med systemleverandørerne om, hvordan kommunernes udviklingsønsker til systemerne for fremtiden sikres formidlet til leverandørerne, samt at det overvejes, om det vil være frugtbart at oprette netværk på tværs af kommuner til fælles drøftelse af de løbende udviklingsønsker.

Af afsnit 5.3 fremgår det, at UNI•Cs indberetningssystem fungerer hensigtsmæssigt ud fra en overordnet betragtning om formålet med systemet. På trods af at et stort antal skoler indberetter fejlbehæftede timetal, muliggør systemet på nuværende tidspunkt, at både kommuner og skoler i indberetningsfasen kan foretage rettelser i de indberettede tal og derigennem sikre sig, at de indberettede tal er korrekte i forhold til deres planlagte timetal. UNI•Cs indberetningssystem understøtter dog udelukkende skolernes indberetning. Arbejdsgruppen påpeger, at Undervisningsministeriet tillige bør sikre en systemunderstøttelse af skolernes mulighed for at planlægge timer og timefordeling i overensstemmelse med kravene om minimumstimetal. Det anbefales således, at UNI•Cs indberetningssystem udvikles, så skolerne pr. automatik får et bagudrettet og fremadrettet overblik over det planlagte timetal set i forhold til de treårige generationsperioder. Herunder anbefales det, at brugeren både får en status på de hidtidigt indberettede timetal i de igangværende generationsperioder og en status på antallet af timer der mangler, for at der på tredje år i de igangværende generationsperioder

er planlagt med et tilstrækkeligt antal timer til at overholde minimumstimetallene. Endeligt anbefales det, at systemets bløde valideringsregler udvikles til at omfatte overholdelse af minimumstimetal.

Af kapitel 5 fremgår desuden, at der findes en række udfordringer med dataoverførelsen fra de skoleadministrative systemer til UNI•Cs indberetningssystem. På nuværende tidspunkt bliver ikke alle skolernes undervisningstimer overført til UNI•C, som de burde, hvorfor der opstår fejl i skolernes indberetning, medmindre skolerne retter disse fejl manuelt. Arbejdsgruppens vurdering er, at der er et stort forbedringspotentiale ved at sikre, at alle undervisningstimer, herunder fag med lokale fagbetegnelser og periodeaktiviteter, bliver overført, som de skal. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at Undervisningsministeriet udarbejder et katalog over fagbetegnelser, der skal anvendes ved indberetning af planlagte undervisningstimer - herunder at de skoleadministrative systemer skal sikre, at undervisningstimer og aktiviteter med lokale fagbetegnelser også overføres, således at den ovenstående udfordring imødekommes.

Yderligere har arbejdsgruppen to anbefalinger vedrørende vejledningsindsatsen i forhold til UNI•Cs indberetningssystem. Arbejdsgruppen anbefaler, at de områder, hvor der typisk er problemer i forhold til indberetningen, fremhæves, eksemplificeres og visualiseres endnu mere i vejledningen. Det anbefales ligeledes, at UNI•C tydeliggør, hvilke muligheder skolerne og kommunerne har i forbindelse med valideringsrunden i begyndelsen af kalenderåret.

Arbejdsgruppen finder generelt, at både skoleadministrative systemer, som udvikles og drives af eksterne leverandører, og UNI•Cs indberetningssystem bør understøtte, at indberetningen foregår så automatisk som muligt, da det vil reducere ressourceforbruget i forbindelse med indberetningen. Desuden vil det reducere risikoen for den type fejl, der kan opstå, når korrekt indberetning af timetal er afhængig af at blive rettet manuelt.

Arbejdsgruppen har noteret sig, at mange skoler og kommuner har udviklet lokale planlægningsværktøjer for at kompensere for manglerne i de skoleadministrative systemer som omtalt i afsnit 5.1. Det er arbejdsgruppens vurdering, at de lokalt udviklede redskaber må betragtes som nødløsninger. Redskaberne fungerer i mange tilfælde i praksis, men opfattes ikke som hensigtsmæssige, fordi der lokalt anvendes ressourcer på at udvikle den type redskaber, og fordi manglede kvalitetssikring og validering øger risikoen for fejl i indberetningen.

Arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal

Bilagsdel - sommeren 2010

Afrapportering for arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal

Bilagsdel

Sommer 2010

Indhold

Bilag 1: Kommissorium for arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal	3
Bilag 2: Sammensætning af arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal	5
Bilag 3: Oversigt over arbejdsgruppens anbefalinger	6
Bilag 4: Introduktion til de to nuværende skoleadministrative systemer i relation til planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer	8
<i>1.1. Introduktion til KMD's skoleadministrative system Matrix .....</i>	<i>8</i>
<i>1.2. Introduktion til Tabulex' skoleadministrative system TRIO.....</i>	<i>9</i>
Bilag 5: Casebeskrivelser af forskellige procedurer for og organisering af planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer	12
<i>1.3. Horsens Kommune, Stensballe skolen.....</i>	<i>12</i>
<i>1.4. Furesø Kommune, Syvstjernes skolen.....</i>	<i>13</i>
<i>1.5. Egedal Kommune, Bækkegårds skolen .....</i>	<i>14</i>
Bilag 6: Eksempel på procedure for og organisering af planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer fra en kommune, der har planlagt og indberettet korrekt.....	16
<i>1.6. Ishøj Kommune, herunder Vibeholmskolen .....</i>	<i>16</i>

Bilag 1: Kommissorium for arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetal

1. Baggrund og formål

UNI•Cs undersøgelser af folkeskolernes planlagte undervisningstimer og Skolestyrelsens opfølgning på den første timetalsundersøgelse viser, at der eksisterer væsentlige udfordringer i forhold til at sikre korrekt indberetning af planlagte undervisningstimer.

På denne baggrund etableres der en arbejdsgruppe vedrørende vejledning om minimumstimetal, der skal komme med forslag til, hvordan udfordringerne kan imødekommes. Arbejdsgruppen skal komme med forslag til, hvordan skoleledere og kommuner understøttes til fremover at foretage en planlægning og indberetning, der er i overensstemmelse med de gældende regler om minimumstimetal. Arbejdsgruppen skal tillige komme med forslag til, hvordan udvikling af de hjælpemidler og tekniske redskaber, som skoler og kommuner har til rådighed, kan bidrage til meningsfuld planlægning og korrekt indberetning.

Arbejdsgruppen udarbejder en rapport med forslag, der kan forelægges undervisningsministeren i sommeren 2010.

2. Arbejdsgruppens fokus

Arbejdsgruppen skal blandt andet drøfte nedenstående elementer, der knytter sig til udfordringerne omkring planlægning og indberetning af minimumstimetallene med henblik på at komme med forslag til løsninger, der kan iværksættes.

A. Vejledning

- *Vejledning til bekendtgørelsen om undervisningstimer:* Arbejdsgruppen skal undersøge, om vejledningen til bekendtgørelsen om undervisningstimer i folkeskolen kan forbedres. Parterne kan drøfte, hvorvidt skoler og kommuner har behov for en mere kontinuerlig vejledning og information om gældende regler samt nye former for vejledning, eksempelvis en internetbaseret vejledning.
- *Vejledning til brug af systemer:* Arbejdsgruppen skal undersøge, hvorvidt vejledningen om brug af tekniske systemer til planlægning og indberetning af planlagte timer kan forbedres.

B. Systemer til planlægning og indberetning af undervisningstimer

- *UNI•Cs indberetningsmodul:* Arbejdsgruppen skal undersøge, om UNI•Cs indberetningsmodul kan give bedre overblik og hjælpe skolerne i processen med indberetning af planlagte timer.
- *De skoleadministrative systemer:* Arbejdsgruppen skal undersøge, om de skoleadministrative systemer hjælper skolerne til at planlægge undervisningen i overensstemmelse med minimumstimetallene. Desuden skal den undersøge, om der er fuld kompatibilitet mellem de skoleadministrative systemer og UNI•Cs indberetningsmodul, således at dataoverførslen fra de skoleadministrative systemer til UNI•Cs indberetningssystem ikke skaber fejlindberetninger.

3. Organisering

Arbejdsgruppen består af Skolestyrelsen, Undervisningsministeriet, KL, UNI•C samt repræsentanter for tre kommuner med skoler, der har indberettet for få planlagte timer ifølge de seneste undersøgelser. Herudover inviteres repræsentanter for Børne- og Kulturchefforeningen og Skolelederne til at deltage.

De kommuner og skoler, der deltager i arbejdsgruppen, skal give gruppens øvrige medlemmer viden om de konkrete udfordringer i arbejdet med at planlægge og registrere planlagte timer.

Skolestyrelsen har formandskabet og fungerer som sekretariat for arbejdsgruppen.

Bilag 2: Sammensætning af arbejdsgruppen vedrørende vejledning om minimumstimetallet

Skolestyrelsen

Sekretariatsleder Lise Nordvig Rasmussen (formand)

Fuldmægtig Anne Katinka Hansen

Fuldmægtig Lotte Greve

KL

Konsulent Jan Larsen

Konsulent Anette Aunbirk

Egedal Kommune

Skolechef Egon Agerlin

Skoleleder John Nielsen

Furesø Kommune

Skole og fritidschef Per Frydendal

Skoleleder Bjarne Giehm

Skoleleder Thomas Møller

Horsens Kommune

Souschef, pæd. adm. konsulent Erik Kjær Hansen

Skoleleder Niels Eskildsen Kridal

Viceskoleinspektør Jan Rye

Skolelederforeningen

Konsulent Søren Teglskov

Børne-og Kulturchefforeningen

Skolechef, medlem af Børne-og Kulturchefforeningens Skolenetværk Marianne Stentebjerg

UNI•C

Statistikchef Simon Reusch

Chefkonsulent Jens Andersen

Specialkonsulent Lars Strange

Fuldmægtig Katja Behrens

Fuldmægtig Pia Thomsen

Undervisningsministeriet

Chefkonsulent Marianne Winther

Bilag 3: Oversigt over arbejdsgruppens anbefalinger¹

Ansvar for opfølgning	Oversigt over arbejdsgruppens anbefalinger	Af-snit	Bemærkninger	Tidshorison
Undervisningsministeriet	Anbefalinger om ændringer i Undervisningsministeriets generelle vejledningsindsats			
	1. Der fastsættes procedurer for, hvordan der informeres om ændringer i regler og tilhørende vejledning.	4.3		
	2. Vejledning via uvm.dk forbedres, herunder forbedring af søgefunktion og oprettelse af temaside.	4.3	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	
	3. Det overvejes, hvordan der opnås en sammenhængende beskrivelse af reglerne om timetal og andre regler på folkeskoleområdet, der også regulerer planlægningen af timetal	4.3		
	4. Der sættes fokus på regler og vejledning om timetal via en årlig informationsindsats. Informationsindsatsen består af en del, der retter sig mod skolernes planlægningsfase og en del, der retter sig mod skolernes indberetningsfase.	4.3	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	Forår og efterår
	Anbefalinger om ændringer i den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen			
	1. Der foretages en revision af den skriftlige vejledning til timetalsbekendtgørelsen med fokus på, at vejledningen opleves som mere overskuelig og målrettet af brugerne	4.3	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	
	2. I forbindelse med revisionen testes vejledningen af kommunale forvaltninger og skoleledere, og relevante høringsparter får udkast til vejledningen i høring.	4.3		
	Anbefalinger om systemtekniske og datamæssige ændringer i forbindelse med UNI•Cs indberetningssystem			
	1. UNI•Cs indberetningssystem videreudvikles, således at skolerne automatisk får et bagudrettet og fremadrettet overblik over planlagte timetal set i forhold til de treårige generationsperioder.	5.3.2	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger. UNI•C foretager de systemtekniske ændringer .	
	a. Systemet skal, når skolerne indberetter, give brugeren en status på de planlagte timetal, der hidtil er indberettet i de igangværende generationsperioder.	5.3.2		
	b. Systemet skal, når skolerne indberetter, give brugeren en status på, hvor mange timer der mangler, for at der på tredje år i de igangværende generationsperioder er planlagt med tilstrækkeligt antal timer til at overholde minimumstimetallene.	5.3.2		
	c. Systemets bløde valideringsregler udvikles til at omfatte overholdelse af minimumstimetal.	5.3.2		
	2. Der udarbejdes et katalog over fagbetegnelser for samtlige folkeskolens fag, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at anvende ved indberetning af planlagte undervisningstimer til Undervisningsministeriet.	5.3.2	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger. UNI•C implementerer fagbetegnelserne i deres indberetningssystem.	
	Anbefalinger om vejledningsmæssige ændringer i forbindelse med UNI•Cs indberetningssystem			
	1. Områder, hvor der typisk er problemer i forhold til indberetningen, fremhæves, eksemplificeres og visualiseres endnu mere i vejledningen til UNI•Cs indberetningssystem.	5.3.2	Herunder UNI•C	
	2. Det tydeliggøres, hvilke muligheder skolerne og kommunerne har i forbindelse med validerings-	5.3.2	Herunder UNI•C	

¹ Af tabellen nedenfor fremgår alle arbejdsgruppen anbefalinger. Anbefalingerne er inddelt efter, hvem der er ansvarlige for opfølgning på anbefalingen samt efter det tema, som anbefalingen er beskrevet under i rapporten. Det fremgår ligeledes, i hvilket afsnit i rapporten anbefalingen kan findes. I oversigtens bemærkningsfelt fremgår, hvilke anbefalinger der er arbejdsgruppens hovedanbefalinger. Disse anbefalinger er identiske med dem, som er fremhævet i rapportens sammenfatning i afsnit 1.2.

	runden i begyndelsen af kalenderåret.			
	Anbefalinger om institutionelle rammer for fremtidig systemudvikling og systemunderstøttelse			
	1. Oplysninger om justeringer i lov- og regelgrundlaget sikres til rådighed for systemleverandørerne på linje med kommuner og skoler.	5.3.2	Forudsætter, at leverandørerne oplyser Undervisningsministeriet om, at de er leverandører, at de ønsker den pågældende information samt oplyser mailadresse, hvortil informationen kan sendes.	
Kommunerne og KL	Anbefalinger om institutionelle rammer for fremtidig systemudvikling og systemunderstøttelse			
	2. Der indgås en dialog med systemleverandørerne om, hvordan kommunernes udviklingsønsker til systemerne for fremtiden sikres formidlet til leverandørerne.	5.2.2	Skal faciliteres af KL.	
	3. Det overvejes, om det vil være frugtbart at oprette netværk på tværs af kommuner, hvor kommunernes og skolernes løbende udviklingsønsker til de skoleadministrative systemer kan drøftes i fællesskab.	5.2.2		
	Anbefalinger i relation til kommunal organisering af opgaver vedrørende planlægning af og opfølgning på minimumstimet			
	1. Der sættes øget fokus på korrekt planlægning og indberetning af planlagte timetal, eksempelvis gennem en klar og entydig opgave- og ansvarsfordeling.	3.2.2	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	
	2. Kommunerne godkender elektronisk skolernes indberetning af planlagte timetal i UNI•Cs indberetningssystem.	3.2.2	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	
	3. Kvalitetsrapporten anvendes aktivt til at informere og skabe dialog om planlagte timetal.	3.2.2	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	
	4. Eventuelle lokale kvalitets- og resultatstyringsredskaber anvendes som middel til at sætte fokus på korrekt planlægning og indberetning af timetal.	3.2.2		
	Anbefalinger om systemtekniske ændringer af de skoleadministrative systemer som kommunerne skal drøfte med systemleverandørerne			
	1. Kommunerne går i dialog med systemleverandørerne for at sikre, at systemerne understøtter opgaven med at planlægge og indberette planlagte timetal. KL bør facilitere denne dialog.	5.2.2	Indgår i rapportens sammenfatning som en af arbejdsgruppens hovedanbefalinger.	
	a. Systemerne udvikles, således at de indeholder funktionaliteter, som understøtter fremadrettet planlægning for treårige perioder.	5.2.2		
	b. Systemernes advarselsmekanismer differentieres i forhold til advarsler relateret til minimumstimet og vejledende timetal.	5.2.2		
	c. Systemerne udvikles, således at alle de undervisningstimer og undervisningsaktiviteter, som skolerne opretter i systemerne – og som de ønsker talt med i skolens timetal, skal tilknyttes et fag, der følger af folkeskolelovens fagrække.	5.2.2	Er relateret til anbefalingen om at udarbejde et katalog over fagbetegnelser, idet kommunerne bør kræve af systemleverandørerne, at disse fagbetegnelser implementeres i de skoleadministrative systemer.	
	d. Systemerne opdateres således, at eventuelle lovændringer er implementeret i systemet, når skolerne påbegynder deres planlægning i foråret.	5.2.2	Forudsætter, at leverandørerne modtager informationsmateriale om lovændringer mv.	
	Anbefalinger om vejledningsmæssige ændringer af de skoleadministrative systemer som kommunerne skal drøfte med systemleverandørerne			
1. Kontrakten med leverandørerne skal præciseres, således at det fremgår, hvilke vejledningsforpligtigelser leverandøren har.	5.2.2			
2. Vejledningsindsatsen ift. de skoleadministrative systemer skal fokusere på bl.a. at udbrede kendskabet til systemernes funktionaliteter samt udfolde, hvilke konsekvenser brugernes konkrete anvendelse af systemerne medfører for planlægning og indberetning af timetal.	5.2.2			

Bilag 4: Introduktion til de to nuværende skoleadministrative systemer i relation til planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer

1.1. Introduktion til KMD's skoleadministrative system Matrix

KMD's skoleadministrative program KMD Matrix er et værktøj til planlægning og styring af arbejdstiden for skolens ansatte. Der findes tillægsmoduler til vikardækning og skemalægning.

Matrix skal skabe et overblik over skolens lærerressourcer og hjælpe skolerne med at styre lærernes arbejdstid. Det betyder, at Matrix håndterer data ud fra lærerens synsvinkel for at kunne styre deres timetal, tillæg, fravær, vikardækning, pauseberegning, undervisningstid mm. Systemet er således primært udviklet med henblik på planlægning og styring af lærernes arbejdstid og ikke på planlægning af elevernes undervisningstimer.

Timefordelings-/ lektionsmødeplan

I KMD Matrix er det muligt at kontrollere og sammenligne skolernes timefordeling med Undervisningsministeriets *vejledende* timetal i indberetningsfasen, hvor skolerne gøres opmærksom på, hvorvidt årets timetildeling ligger under de vejledende timetal.

Årets timefordeling følges under planlægningen af skoleåret ved først at beregne planlagte timetal og dernæst kontrollere, om der er røde markeringer ved nogle af fagene i de enkelte klasser. Den røde markering viser, at ministeriets vejledende timetal ikke er overholdt, jf. nedenstående skærmdump. De røde markeringer viser ligeledes - for sidste år i en generationsperiode - hvorvidt ministeriets minimumstimetal er opfyldt. Dog har systemet ikke før sommeren 2010 taget højde for de specifikke minimumskrav til dansk, matematik og historie.

Indberetning af september statistik til Undervisningsministeriet

Timetallet for de enkelte fag og klassetrin opregnes til antal timer på årsbasis ved at opregne en normaluge med antal uger i et skoleår – 40 uger. Emneuger, lejrskoler mv. indgår derfor som udgangspunkt ikke i opgørelsen af timetallet. Semesterdelte aktiviteter beregnes forholdsmæssigt ud fra det antal skoledage, semesterperioden indeholder.

KMD Matrix placerer aktiviteterne i indberetningsskemaet baseret på de fagkoder, som UNI•C benytter i den indberetningsstruktur, som hvert år sendes til leverandørerne af de skoleadministrative systemer. Hvis det ikke er muligt at lade KMD Matrix beregne de planlagte timer – f.eks. fordi man har megen ikke-fagdelt undervisning – kan man indtaste timerne manuelt og i stedet anvende billedet som en slags regneark.

Timefordelingsplan

Bh. klasse | 1. klasse | 2. klasse | 3. klasse | 4. klasse | 5. klasse | 6. klasse | 7. klasse | 8. klasse | 9. klasse | Timefordeling | Eremskrivning |

6A

Årsnormer - klokketimer		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bh.Kl.		1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Humanistiske fag	<i>Timetal i 3-års perioden</i>			1020,00				1080,00
Dansk		300,00	270,00	240,00	210,00	210,00	180,00	
Engelsk				60,00	60,00	90,00	90,00	
Tysk								
Fransk								
Historie				30,00	30,00	30,00	60,00	
Kristendomsk.		60,00	30,00	30,00	30,00	30,00	60,00	
Samfundsfag								
Naturfag	<i>Timetal i 3-års perioden</i>			570,00				540,00
Matematik		150,00	150,00	150,00	120,00	120,00	120,00	
Natur/teknik		30,00	30,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
Geografi								
Biologi								
Fysik/kemi								
Praktisk/musiske fag	<i>Timetal i 3-års perioden</i>			450,00				1027,20
Idræt		30,00	60,00	60,00	120,00	150,00	126,60	
Musik		30,00	60,00	60,00	60,00	30,00	30,00	
Billedkunst		30,00	60,00	60,00	60,00	18,30	32,40	
Håndarbejde								
Sløjd					60,00	60,00	131,70	
Hjemkundskab								
Valgfag								148,20
Klassens tid	<i>Timetal i 3-års perioden</i>			120,00				90,00
Klassens tid		30,00	60,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
Samlet timetal				2160,00				2737,20
I alt pr. år		660,00	720,00	780,00	840,00	828,30	1068,90	
Børnehaveklasse - ikke fagdelt								
Timetal dansk (1.-3.kl.)				810,00				
Timetal matematik (1.-3.kl.)				450,00				
Timetal historie (4.-6.kl.)							120,00	

Luk Gem Beregn planlagt tal Beregn gennemsnit Prognose Eksport til FV Udskrift... Hjælp

Ud over det indeværende år kan skolen bagudrettet følge op på treårsperioderne (generationsprincippet).

På klassetrin, som ikke har nået afslutningen af en treårsperiode, kan skolen lave en prognose for resten af treårsperioden. Det bemærkes, at det i denne forbindelse er muligt at sammenligne med det *indeværende* skoleårs minimumstimetal.

KMD Matrix udsender hvert år en opdateret version med data for det nyeste skoleår, hvor timefordelingsplanen som udgangspunkt er udfyldt med de vejledende timetal fra Undervisningsministeriet. Skolen har mulighed for at korrigere disse, hvorved de planlagte timetal for de enkelte klassetrin kontrolleres i forhold til skolens egen timefordelingsplan. Hvis skolen foretager en prognose for det enkelte klassetrin, vil skolens planlagte timetal for de tre skoleår som udgangspunkt blive sammenlignet med minimumstimetallet for indeværende skoleår.

1.2. Introduktion til Tabulex' skoleadministrative system TRIO

Trio er et program, som Tabulex har udviklet til styring af lærernes tjenestetid i grundskolen. Omkring 2/3 af landets kommuner anvender Trio, når de skal administrere lærernes arbejdstid.

Trio skal skabe et overblik over skolens lærerressourcer og hjælpe skolerne med at styre lærernes arbejdstid. Det betyder, at Trio håndterer data ud fra lærernes synsvinkel for at kunne styre deres timetal,

tillæg, fravær, vikardækning, lokalaftaler, tilbagefaldsregler, pauseberegning, omregningsfaktorer, undervisningstid mm.

Systemet er således udviklet med henblik på planlægning og styring af lærernes arbejdstid, og ikke elevernes undervisningstimer. Der er kun fokus på elevernes timetal i forbindelse med grundskoleindberetningen til Undervisningsministeriet via UNI•Cs indberetningssystem. Trios fokus på lærernes arbejdstid gør, at skolens timetal ikke kan holdes op imod minimumstimetallene.

Forudsætninger for anvendelse af systemet

Trio kan håndtere såvel læreraftale 05 som læreraftale 08, og forudsætningen for korrekt anvendelse af Trio er kendskab til læreraftalen (05 eller 08) samt supplerende kommunale lokalaftaler.

Validiteten af dataudtræk fra Trio afhænger af brugerens indtastninger. Har alle fag eksempelvis ikke de korrekte fagkoder - som UNI•C benytter i indberetningsstrukturen, og som hvert år sendes til leverandørerne af de skoleadministrative systemer - kan udtræk ikke vise de faktuelle forhold på skolen.

Én database pr. skoleår

I Trio oprettes der én database til hvert skoleår. Det betyder, at der i databasen for det indeværende skoleår kun findes oplysninger om skoleåret 1. august 2009 til 31. juli 2010. Data fra tidligere skoleår ligger i særskilte databaser (en for hvert skoleår). Det kommende skoleår bliver oprettet som en selvstændig database. Brugeren har mulighed for at fremskrive/overføre indeværende skoleårs oplysninger til kommende skoleår.

Udtræk og lister fra Trio viser således kun tal fra ét skoleår og tager ikke højde for minimumstimetallenes generationsprincip jf. BEK nr. 1131 af 15/11/2006 §1 stk. 3, der er baseret på en treårsperiode.

Indberetning af september statistik til Undervisningsministeriet

Hvert år i september måned er det muligt at indberette elevernes planlagte klokketimer fra Trio til Undervisningsministeriets grundskoleindberetning. Det sker i et samarbejde mellem Tabulex og UNI•C.

Vejledningen til Trio beskriver, hvad brugeren skal være opmærksom på, for at tallene er korrekte i forbindelse med de forskellige læreraftaler. I forhold til læreraftale 05 er temauger, lejrskoler, motionsdage mv. oftest trukket ud af timetallet. Tiden til aktiviteterne bliver tildelt et andet sted i programmet og ofte uden klassetilknytning. Det betyder, at disse timetal ikke afspejler de planlagte årsnormer for de enkelte fag og klassetrin, men derimod de konkret optalte undervisningstimer uden motionsdage, temauger, prøveperioder o.l.

Timefordelings-/ lektionsmødeplan

I Trio er der i planlægningen af næste skoleår mulighed for at planlægge skolens undervisning/lektioner på baggrund af en timefordelings-/lektionsmødeplan for de enkelte årgange. På baggrund af disse tal opretter Trio undervisning/lektioner til de enkelte klasser, der er oprettet i Trio.

Timefordelings-/lektionsplan

Indtastning baseret på

Årsnormer - klokketimer Lektioner pr. uge

Importer UVM's standard fagliste

Importer UVM's vejledende undervisningstimer

Fag	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BHK										
DAN	330,00	300,00	270,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	
ENG			60,00	60,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
TYS								90,00	120,00	120,00
FRA								90,00	120,00	120,00
HIS			30,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	30,00
KRI	60,00	30,00	30,00	30,00	30,00	60,00			30,00	30,00
SAM									60,00	60,00
MAT	150,00	150,00	150,00	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00
N/T	30,00	30,00	60,00	60,00	60,00	60,00				
GEO								30,00	60,00	30,00
BIO								60,00	60,00	30,00
F/K								60,00	60,00	90,00
IDR	30,00	60,00	60,00	90,00	90,00	90,00	60,00	60,00	60,00	
MUS	30,00	60,00	60,00	60,00	30,00	30,00				
BIL	30,00	60,00	60,00	60,00	30,00					
HÅN				60,00	120,00	120,00	90,00			
SLØ				60,00	120,00	120,00	90,00			
HJEM				60,00	120,00	120,00	90,00			
TIL									60,00	60,00
KLA	30,00	22,50	22,50	22,50	22,50	30,00	30,00	30,00	30,00	

For at oprette lektionerne i Trio, skal du klikke på knappen "Opret lektioner".

Vigtigt! Har du tidligere oprettet lektioner i menuen Tjenestetid, vil alle lektioner blive slettet, hvis du klikker på knappen "Opret lektioner".

Opret lektioner

Opret Slet Annuller Gem Afslut

En del Triobrugere anvender ikke Timefordelings-/lektionsmødeplanen i forbindelse med planlægning af det kommende skoleår. De fremskriver planlægningen for næste skoleår på baggrund af indeværende skoleårs undervisningstimer i de enkelte klasser. I begge tilfælde skal brugeren efterfølgende tilpasse tallene mht. holddannelser og lignende.

Bilag 5: Casebeskrivelser af forskellige procedurer for og organisering af planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer

Det varierer, hvordan planlægning og indberetning af planlagte timetal er organiseret i kommuner og på skoler. Nedenfor er organiseringen i tre forskellige kommuner og skoler, som alle har deltaget i arbejdsgruppen, beskrevet. De kommuner og skoler, der har deltaget i arbejdsgruppen, er blandt andet udvalgt på baggrund af, at det har været en udfordring for disse at planlægge og indberette undervisningstimal korrekt. De nedenstående beskrivelser giver således – ud over beskrivelsen af organiseringen af opgaven i kommunen - et konkret indblik i, hvori udfordringerne består.

1.3. Horsens Kommune, Stensballeskolen

Forvaltningens udmelding af rammer for antal timer

Forløbet med planlægningen af det kommende skoleår starter med, at forvaltningen udsender en såkaldt Planlægningskalender i januar måned. Efterfølgende udsender forvaltningen i starten af marts beregningsgrundlaget for årets timetildeling til skolen på baggrund af de aktuelle elev- og klassetal samt vejledning om timetildeling for det pågældende skoleår.

Tildelingen af timetallet for den enkelte årgang består af en tildeling pr. klasse samt en yderligere tildeling pr. elev. Disse timetal sammenholdes med de lovgivningsmæssige krav, og hvis timetallene ligger under det lovgivningsmæssige, forhøjes de til det lovgivningsmæssige minimum. Som regel er der derudover frie timer, som er timer, der kan anvendes til to-lærerordninger mv.

Fordeling af timerne på de enkelte skoler

Herefter fordeler skolen den samlede timemængde på de enkelte klasser. Timerne er ikke bundet til den årgang, de er tildelt, så skolerne har frie rammer, kun begrænset af lovgivningen samt specifikke ekstratildelinger til enkeltfag på udvalgte årgange.

Til at understøtte planlægningen anvender skolerne i Horsens Kommune KMD's program Matrix. Desuden anvendes lokalt udviklede regneark. Regnearkene er udviklet netop for at kunne tage højde for generationsprincippet, idet hjælp dertil ikke findes i Matrix eller andre steder.

Indberetning af planlagte undervisningstimer til UNI•C

Indberetning til UNI•C sker ved, at der overføres data fra Matrix til UNI•C. Da skolen har brugt faget *Ikke-fagdelt-undervisning* i 1.-3. klasse, bruger skolen manuel indtastning af timerne for disse årgange. Den manuelle indtastning har vist sig at være en mulig fejlkilde i indberetningen. Skolen er i forlængelse af arbejdsgruppens arbejde blevet opmærksom på, at der findes en funktion i Matrix, som kan håndtere dette, så det kan automatiseres fremover.

Skolens kontrol af rigtigheden af timetallene skal ske i Matrix, men da systemets advarsler ikke har taget hensyn til generationsprincippet, er de bevidst 'overset', idet skolen via det selvudviklede regneark har haft 'garanti' for overholdelse af lovgivningen. Tallene eksporteres også til forvaltningen, som kontakter skolen, når Matrix giver advarsler. Praksis er dog, at forvaltningen får besked fra skolen om, at set over den treårige periode er alt tilgodeset.

1.4. Furesø Kommune, Syvstjerneskolene

Forvaltningens udmelding af rammer for antal timer

På baggrund af kommunalbestyrelsens vedtagelse af årets budget udarbejder skoleforvaltningen rammer og budget til skolerne. Dette meldes ud til skolerne omkring februar måned i form af et Excel-regneark med konkrete beregninger. Forinden har skoleforvaltningen gennemgået og drøftet regnearket med en særlig fokusgruppe bestående af skoleledere, der har skoleårets planlægning som deres daglige ansvarsområde. I den forbindelse gennemgås en lang række nøgletal, herunder også timefordelingsplanen, jf. Undervisningsministeriets udmelding for det kommende skoleår.

Regnearket indeholder alle de nødvendige informationer og data til brug for det kommende skoleårs planlægning, og det kommende skoleårs timefordelingsplan er fremskrevet med de konkrete timetal til de enkelte fag. Det betyder, at skolerne kan bruge timefordelingsplanen direkte i deres arbejde med at planlægge og fastsætte timetal til fag/klasser på alle årgange. Regnearket indeholder endvidere oplysninger om det totale antal undervisningstimer, som skolerne har fået tildelt til fag, holddeling, specialundervisning, vikartimer mm. i det kommende skoleår. Derudover indeholder regnearket også den enkelte skoles lønsum for det pågældende kalenderår.

Beslutningen i Furesø Kommune er, at klasserne skal undervises ud fra det vejledende timetal. Skolerne i Furesø Kommune ansvar for, at klasserne får det vejledende timetal i fagene og for, at arbejde ud fra lønsummen, herunder at overholde lønsumsbudgettet.

Fordeling af timerne på de enkelte skoler

Skolerne laver derefter selv den videre planlægning i form af beregninger og timefordeling i Excel-regneark og/eller i Tabulex' program Trio, der er Furesø Kommunes system til håndtering af planlægning og drift af skoleåret. I denne fase har skolerne jævnligt kontakt med skoleforvaltningen, ligesom skolerne bruger fokusgruppen og de øvrige skoler til at afklare eventuelle tvivlsspørgsmål.

Når skolens timefordelingsplan laves for alle klasser, skal skolen kontrollere, at klasserne får det vejledende timetal. For at undgå fejl som fx for få timer i faget historie, skal skolerne kontrollere, at klasserne har fået tildelt fx 60 timer i historie i 4., 5. og 6. klasse (i alt 180 timer over den treårige periode). Der findes ingen indbyggede advarsler i Trio angående dette, og derfor skal skolerne være opmærksom på, at timefordelingsplanen overholdes. Samtidig planlægges, beregnes og udmøntes de øvrige timer til 'opgaver omkring undervisningen' og 'anden tid', jf. lokalaftalen mellem Furesø Kommune og DLF's lokale kreds. Herefter går fagfordeling for det kommende skoleår i gang sammen med lærerne.

Særligt for en skole med selvstyrende teams og fleksibelt skema

På Syvstjerneskolene arbejdes der med årsnorm, selvstyrende team, fleksibel planlægning og fleksibelt skema,² og skolen følger den samme procedure som er beskrevet ovenfor. Når fagfordeling er færdig,

---

² Udgangspunktet for det fleksible skema er et ønske fra alle på skolen om, at det er pædagogikken, der skal styre skemalægningen. Derved opnås en række fordele ift. undervisning i fagene, og ting som ekskursioner, planlagt fravær og kurser for lærerne kan indtænkes. Det mindsker antallet af vikartimer, og som eleverne udtrykte det ved overgangen til fleksibelt skema i sin tid, "vi har mange flere timer med vores egne lærere".

og de planlagte timer er fordelt ud til lærerne i opgaveoversigterne via Trio, sender skolens administration oversigter over klassernes og lærernes timer ud til skemalæggerne på afdelingerne. Der arbejdes med fem skemaperioder, hvor hver periode fra starten er tom. Lærerne udmelder efter aftale med deres team deres ønsker til placering af fagenes timer, ekskursioner, besøg af gæstelærere, projektuge og lign., ligesom fx kursusdage bliver medtænkt i skemaerne. Det gøres på et særligt ønskeskema, der afleveres til skemalæggerne, som dernæst lægger skemaerne til klasserne og lærerne i en kladdeform, der efterfølgende kontrolleres og godkendes af teamets lærere. Herefter lægges skemaerne endeligt ind i Lærerintras skemamodul, og skemaerne åbnes for elever og forældre i Elev- og Forældreintra for én periode ad gangen. Skemalæggerne kontrollerer, at klasserne får de timer, de skal have i årets løb, og lærerne kontrollerer deres timer enten ved at bruge Lærerintras timeoptællingsmodul eller et Excelregneark, der er udviklet af skolens administration til formålet.

Indberetning af planlagte undervisningstimer til UNI•C

I efteråret indberettes de planlagte timetal til UNI•C fra Trio. Indberetningen gennemgås af skolens administration for at sikre kvaliteten af de indberettede data, og indberetningen godkendes slutteligt af skolen.

Skolen oplever hvert år, at ikke alle tal overføres korrekt fra Trio til UNI•C, og det kan bl.a. skyldes valget af fagkode, der tilknyttes på aktiviteten. Fejlene eller differencerne i tallene er dog blevet mindre de sidste to til fire år. Derfor er det nødvendigt, at skolen gennemgår alle indberetningsskemaer manuelt, før indberetningen gøres endelig og kan afsluttes. Derved sikrer skolen, at de korrekte tal er indberettet.

1.5. Egedal Kommune, Bækkegårdsskolen

Forvaltningens udmelding af rammer for antal timer

Skolernes lønsam udmeldes sammen med budget i slutningen af kalenderåret – gældende for det efterfølgende budgetår. I marts afholdes der en fælles *Plandag* for alle kommunens skoler, hvor der udmeldes endelig normeringsberegning.

Fordeling af timerne på de enkelte skoler

De enkelte skoler sammenholder de to udmeldinger - budget i forhold til normering, hvorefter den enkelte skole beslutter sig for, hvordan det kommende skoleårs timefordelingsplan skal se ud. Der vil være en løbende orientering af gældende regler under udformningen af timefordelingsplanen, og der tages udgangspunkt i folkeskoleloven og Undervisningsministeriets udmeldte minimumstimetal. Det tilstræbes at nå det vejledende timetal.

Skolen udarbejder et regneark, hvori det planlagte timetal indtastes i starten af februar. I regnearket for timefordelingsplanen findes der en kolonne, hvori det vejledende timetal for de enkelte fag fremgår.

Skolen har oplevet, at de udmeldinger fra Undervisningsministeriet, som skolen har modtaget, har været uklare, hvilket har været en kilde til fejl i planlægningen af timetal. Eksempelvis, var det ved udmel-

ding af ændringer af minimumstimetallet for dansk i 1. klasse ikke tydeligt for skolen, at timetallet også skulle være gældende for det samme års 2.- og 3. klasse.

Indberetning af planlagte undervisningstimer til UNI•C

Det planlagte timetal indberettes manuelt via UNI•Cs indberetningssystem til grundskoleindberetningen i efteråret. Ved indberetning tages der højde for eventuelle advarsler i systemet, som indikerer et misforhold i timetalsindberetningen.

Det kontrolleres manuelt om timetallene er indberettet korrekt. Det gøres ved, at de indberettede tal sammenholdes med det planlagte timetal, som findes i skolens eget regneark for timefordelingsplanen.

Bilag 6: Eksempel på procedure for og organisering af planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer fra en kommune, der har planlagt og indberettet korrekt

1.6. Ishøj Kommune, herunder Vibeholmskolen

Baggrunden for nedenstående afsnit er et interview med skolelederen på Vibeholmskolen den 29. april 2010 og samtaler med kontorchef Bente Blichfeldt fra forvaltningen i Ishøj Kommune i løbet af april og maj 2010.

Baggrund for at anvende erfaringerne fra Ishøj Kommune

Arbejdsgruppen har undersøgt proceduren for og organiseringen af planlægning og indberetning af planlagte undervisningstimer i en kommune, hvor alle skoler har planlagt og indberettet et tilstrækkeligt antal undervisningstimer til at overholde minimumstimetallene i alle afsluttede perioder (dvs. perioderne 2003/04-2005/06 til 2006/07-2008/09). Dette bidrog til forståelsen af, hvorfor der opstår eller ikke opstår fejl i forbindelse med indberetningen af planlagte timer.

Forvaltningens udmelding af rammer for antal timer

I Ishøj Kommune er der en klar ansvarsfordeling i forhold til opgaven. Timefordelingsplanen bliver godkendt af kommunalbestyrelsen i forbindelse med vedtagelse af budgettet. Forvaltningen melder en klar timefordeling ud, og skolernes tildeling af ressourcer sker på baggrund af antal klasser og dermed antal timer, de skal planlægge, dvs. timefordelingen i fagene. Forvaltningen holder ikke noget særligt møde eller sender noget særligt ud i forbindelse med udmeldingen af timefordelingen.

Timefordelingsplanen tager i høj grad udgangspunkt i de vejledende timetal, men justeres i forhold til lokale prioriteringer.

I forhold til indfasningen af de seneste ændringer i minimumstimetallene (historie) har forvaltningen i Ishøj Kommune lagt de ekstra timer ind i timefordelingen for flere år siden, da ændringen blev vedtaget. Derfor har Ishøj Kommune ikke problemer med at leve op til minimumskravet, når det nye krav træder i kraft.

Fordeling af timerne på de enkelte skoler

Skolen laver sin individuelle timefordeling på baggrund af den udmeldte timefordelingsplan. Skolen anvender ikke sit skoleadministrative system, men anvender et skema de selv har udviklet. Der tages højde for generationsprincippet ved at planlægge med gennemsnittet af minimumstimerne hvert år. Generelt tager selve timefordelingen (fagfordelingen) ikke højde for fleksibel tilrettelæggelse af undervisningen, men lærerne kan efterfølgende selv organisere undervisningen mere fleksibelt, idet de med timefordelingen har en ramme for, hvor mange timer de skal give i de forskellige fag.

Indberetning af planlagte undervisningstimer til UNI•C

I forhold til indberetningen af planlagte timer til UNI•C har der i forbindelse med indfasningen af de nye timetalsregler i en periode været en medarbejder i forvaltningen, der sikrede, at skolernes indberettede timer var de korrekte. Denne kvalitetssikring i forvaltningen er ikke længere til stede pga. decentra-

lisering af det administrative ansvar, men der er skabt en bevidsthed på skolerne om, at intern kontrol er både nødvendig og vigtig, inden undervisningstimetallene bliver endeligt godkendt og indsendt til UNI•C.

Organiseringen i Ishøj Kommune i relation til planlægning og indberetning af timetal

Proceduren og organiseringen i Ishøj Kommune adskiller sig ikke grundlæggende fra organiseringen i andre kommuner. Kontorchef Bente Blichfeldt påpegede, at forvaltningen ikke betragter planlægning og indberetning af timetal som en særlig omfangsrig eller vanskelig opgave for forvaltningen, samt at forvaltningen ikke gjorde nogen særlig indsats for at vejlede eller på anden vis hjælpe deres skoler med planlægningen og indberetningen af timetal. Alligevel har det tilsyneladende haft en effektiv og positiv virkning på kommunens evne til at foretage en indberetning af undervisningstimer, der overholder minimumstimetallene, at de har en klar ansvarsfordeling, har haft en medarbejder, der kontrollerede skolerne indberettede timetal samt generelt har fået opbygget en kultur for at kvalitetssikre de indberettede undervisningstimetal, før de bliver endeligt godkendt og sendt til UNI•C.